

Centraal Bureau voor de Statistiek

Jaarplan 2004

(v/h Werkprogramma + Werkplan)

(goedgekeurd door CCS op 12 december 2003)

Inhoud

Woord vooraf	3
Samenvatting	4
1. Inleiding	10
1.1 Opbouw van het jaarplan	10
1.2 Risicoparagraaf	10
2. Doelstellingen	12
2.1 Doelstellingen in 2004 voor het statistisch programma (MJP-speerpunten)	12
2.2 Doelstellingen programmavermindering en efficiencytaakstelling	14
2.3 Doelstellingen Besturingsmodel	17
3. Statistische activiteiten (A-thema's)	20
3.1 Hoofdthema A.1: Mensen en hun activiteiten.....	20
3.2 Hoofdthema A.2: Het bedrijfsleven	22
3.3 Hoofdthema A.3: De quartaire sector	25
3.4 Hoofdthema A.4: Economie.....	26
3.5 Hoofdthema A.5: Milieu	29
3.6 Hoofdthema A.6: Regionale statistieken.....	30
3.7 Hoofdthema A.7: Algemene statistische activiteiten	31
4. Ondersteunende activiteiten (B-thema's)	35
4.1 Hoofdthema B.1: ICT	35
4.2 Hoofdthema B.2: Organisatie.....	37
4.3 Hoofdthema B.3: Facilitaire activiteiten	39
4.4 Hoofdthema B.4: Beleidsondersteuning	40
4.5 Hoofdthema B.5: Communicatie	41
5. Budget 2004	44
5.1 Exploitatieresultaat.....	44
5.2 Efficiency	45
Overzicht van annexen (bijlagen)	49

Woord vooraf

Het Jaarplan 2004 is de eerste uitwerking van het Meerjarenprogramma 2004-2008. Beide documenten verschijnen tegelijkertijd. Concrete stappen van herijking en modernisering van het statistisch programma, zoals in het MJP belicht, worden in het onderhavige jaarplan beschreven.

Ondanks bezuinigingsmaatregelen, ziet het CBS kans aandacht te besteden aan nieuwe onderwerpen, die uit de herprioriteringsdiscussie naar voren zijn gekomen. Daarmee wordt voldaan aan een aantal van de vele wensen die zijn op getekend uit de mond van gezaghebbende opinieleiders en die zijn neergelegd in 'Statistieken die tellen'. Ook blijven de eerder geëntameerde strategische projecten hoog op de agenda staan en is er op de nodige plaatsen sprake van procesverbeteringen.

Om de vereiste bezuinigingen te bereiken, zoekt het CBS samen met strategische partners naar synergie-effecten en kijkt het naar mogelijkheden tot aanpassingen van bestaande statistieken. Aandacht voor herontwerp van processen beoogt de effectiviteit te vergroten.

Dit jaarplan is het eerste voor het CBS onder de ZBO-status. Het beschrijft zowel de statistische als de ondersteunende activiteiten. Het integreert de inhoudelijk-programmatische planning en de budgettering. Hierdoor geeft het een integraal beeld van 'programma' en 'bedrijfsvoering'. Komende jaren zal er nog hard worden gewerkt aan nog verdergaande transparantie op inhoud, koppeling daarvan aan input-factoren en kosten. Doelstelling is: een grote informatieve waarde voor stakeholders en medewerkers.

Het jaarplan laat zien dat het CBS flexibel inspelt op maatschappelijke behoeften in een veranderend economisch tij.

Ir. drs. R.B.J.C. van Noort,
Directeur-generaal van de Statistiek

Samenvatting

Dit jaarplan bestrijkt zowel de primaire statistische als de ondersteunende activiteiten van het CBS en belicht de bijzonderheden voor het jaar 2004. In het jaarplan komen de hoofdlijnen van de inhoudelijke planning van het statistisch programma en van de bedrijfsvoering samen. Het Jaarplan is daarmee te zien als opvolger van de documenten 'Werkprogramma' (t.b.v. van de CCS) en 'Werkplan' (t.b.v. EZ). Mede gelet op het verkrijgen van de ZBO-status door het CBS per 1 januari 2004, is met dit jaarplan een verdere stap gezet naar resultaat gericht sturen waarbij de drie W-vragen 'Wat wil het CBS bereiken', 'Wat gaat het CBS daarvoor doen' en 'Wat gaat dat het CBS kosten' centraal staan. Voor het eerst wordt in 2004 meer expliciet gewerkt met een aantal stuurvariabelen, waarmee de prestatie van het CBS met enkele indicatoren in beeld kan worden gebracht.

Het jaarplan toont 'de eerste schijf' van het Meerjarenprogramma 2004-2008. Bijzonder voor dat meerjarenprogramma is actie 'oud voor nieuw', waarbij ruimte voor nieuw programma ('speerpunten') gecreëerd wordt door het laten vervallen van oude onderdelen ('posterioriteiten'). Gelet op de beperkte budgettaire ruimte is voor 2004 gekozen om de aandacht voor speerpunten te beperken tot 'sociale dynamiek', 'professionalisering microdata-infrastructuur', 'gezondheid, welzijn en zorg', 'geïntegreerde informatievoorziening over vergrijzing', 'ruimte, wonen en mobiliteit'. Bij het vinden van posterioriteiten is gelet op programmaonderdelen die (relatief) minder geïntegreerd zijn met de rest, waar weinig vraag naar is en die geen verplicht karakter hebben.

Afgezien van 'speerpunten', 'posterioriteiten' en vervallen thema's, zijn voor 2004 de belangrijkste punten in het statistisch programma:

Mensen en hun activiteiten

- Verdere ontwikkeling van het Sociaal Statistisch Bestand (SSB), waaronder uitbreiding van informatie op het gebied van bevolking en huishoudens, bevolkingsprognoses, onderwijs, beroepsbevolking, incidentele loonontwikkeling, ziekteverzuim en uitkeringen.
- Voortzetting strategische onderzoek 'sociale dynamiek en arbeidsmarkt'. Publicatie indicatoren voor de succesvolle overgang van het initiële onderwijs naar werk. Start onderzoek naar langere termijn effecten van onderwijs. Publicatie onderzoeken over baan-baan mobiliteit en transities van arbeid naar niet-arbeid en start van een project naar diversiteit in de levensloop van oudere en jongere generaties. Uitbreiding van longitudinale statistische informatie over de wisselwerking tussen huishouden, inkomen en arbeid.
- Een aantal experimenten over het effect van concrete maatregelen ter verbetering van de respons in het kader van het strategisch programma 'non-respons en moeilijke waarneembare groepen'.
- Ontwikkeling van een zorgmodule met prioriteit voor het verkrijgen van inzicht in de ontwikkeling van productievolumen en arbeidsproductiviteit in de gezondheidszorg.
- Uitbouw van de Arbeidsrekeningen tot een stelsel van Arbeidsmarkt-rekeningen, met zorg voor consistentie met de Nationale rekeningen. Verkrijgen van een compleet beeld van de loon- en arbeidskosten en meer begrip van het inflatieproces en de dynamiek van de arbeidsmarkt met de ontwikkeling van de loonkostenindex.
- Uitbreiding van statistische informatie over bevolking en huishoudens in drie richtingen: meer longitudinale gegevens, onderscheid naar allochtone groepen en gegevens over bevolkings- en huishoudensdynamiek op benedengemeentelijk niveau.
- Stapgewijze basering persoonsstatistiek over het regulier onderwijs in komende jaren op het basisregister onderwijsnummer van de Informatie Beheer Groep (waardoor versnelling van de output, gedetailleerdere analyses en verbanden met andere thema's).
- Informatie over deelname aan het niet-bekostigde onderwijs door koppeling van de Enquête Beroepsbevolking (EBB) aan beschikbare persoonsregistraties over het regulier onderwijs.
- Basiscijfers uit EBB over de beroepsbevolking als kwartaalgemiddelden, naast jaarcijfers over de structuur van de beroepsbevolking.

- Onderzoek naar het baseren van de structuurinformatie over vacatures op gegevens bij het CWI. Kwartaalcijfers over lonen en arbeidsduur. De kwartaalstatistiek banen (mede) gebaseerd op de 'Loonbelastingbase' van de Belastingdienst.
- De Ziekteverzuimstatistiek geheel baseren op de bestanden van de Arbo-diensten.
- Gebruik andere registratieve bronnen binnen het huidige schoolloopbaanonderzoek Voortgezet Onderwijs Cohort Leerlingen ter vervanging van de waarneming via de scholen bij het hoger onderwijs.

Het bedrijfsleven

- Verdere inrichting van het Economisch Statistisch Bestand (ESB), mede om lastendruk te verlagen. Gereed komen outputdeel van het ESB. Vulling database voor de korte termijngegevens van de 250 grootste ondernemingen met de bijbehorende bedrijfseenheden.
- Herontwerp van het Algemeen Bedrijfsregister (ABR) waardoor meer volledige aansluiting op het basisbedrijvenregister (BBR) mogelijk maken.
- Verbetering van de kwaliteit en detaillering van informatie over bedrijfstakken op basis van een grotere inzet van secundaire bronnen en een verbetering van de kwaliteit en diepgang van de Prodcom-statistiek.
- Start strategisch project landbouw, waarbij wordt ingespeeld op de veranderingen in het Europees Gemeenschappelijk landbouwbeleid.
- Betere relatie tussen de conjunctuurtest industrie en de conjunctuurtest diensten en andere statistieken die respectievelijk de industrie en commerciële diensten beschrijven.
- Uitbreiding waarneming en output van commerciële dienstverlening. Start met het meten en publiceren van de omzetontwikkeling in de zakelijke dienstverlening (SBI 74).
- Bijna volledige opgave aan Eurostat van de verplichte levering van gegevens van kredietinstellingen, verzekeraars en pensioenfondsen volgens de SBS-verordening. Verbetering relatie tussen kwartaal- en jaargegevens en kwaliteit van de uitkomsten met het nieuwe verwerkingssysteem voor de kwartaal- en jaarstatistiek over verzekeraars en pensioenfondsen.
- Aanpassing statistiek Spaargelden aan de veranderingen op deze markt. Samenstelling samenhangend overzicht van sparen en lenen door huishoudens.
- Verbetering van de informatieverstrekking via internet en StatLine.
- Meer inzet van secundaire bronnen ter vervanging van directe waarneming (Belastingdienst, klantenbestanden).
- Ontwikkeling van de hernieuwde statistiek over de voorraadontwikkelingen tot een reguliere maandstatistiek (vast onderdeel van het maandelijks persbericht over de omzet en productie van de industrie).
- Landelijke overzichten duurzame energie geheel voor eigen rekening CBS.
- Snelle maandcijfers over de fysieke stromen van aardolie, elektriciteit en aardgas en aanpassing van rapportage over elektriciteitsproductie door middel van warmtekrachtkoppeling (WKK).
- Uitbreiding mogelijkheden tot geïntegreerd onderzoek met Statistisch Bestand Vastgoed.
- Versnelling statistieken over het bedrijfsleven (maandstatistieken Bouwnijverheid, kwartaalstatistiek Groothandel, kwartaalstatistiek Horeca naar maandbasis, Financiën van Ondernemingen).
- Betere informatie over het bedrijfsleven door uitbreiding en verbetering van de themapagina's op het internet.

De quartaire sector

- Accentverschuiving werkzaamheden bij het maken van financiële statistieken over decentrale overheden door inputharmonisatie in samenwerking met BZK.
- Beschrijving totale terrein van de gezondheids- en welzijnszorg door Zorgrekeningen.
- Productiestatistieken over huisartsenpraktijken en medisch specialisten en over maatschappelijke opvang in productie.
- Voorbereiding van het eerste onderzoek naar de jeugdzorg en de uitbreiding van de statistiek van de Arbo-diensten voorbereid.

- Start met het project Veiligheidsrekeningen.
- Ontwikkeling en reguliere productie van een onderwijsmodule met een geïntegreerde set van financiële en volume-indicatoren over het onderwijsveld, met extra aandacht voor verbetering van de internationale informatievoorziening.
- Meer samenhang tussen de statistieken op het gebied van rechtsbescherming en veiligheid door modelmatige aanpak. Beschrijving van het aanbod van diensten op dit terrein. Onderzoek naar de verschuiving van aspecten van de strafrechtspraak naar de bestuursrechtspraak.
- Intensief overleg met berichtgevers over een meer verfijnde wijze van aanlevering uit registraties (politie, brandweer, Bureau Internetsystemen en -toepassingen over faillissementen, surseances en schuldsanering).
- Uitbouw statistiek Podiumkunsten tot een volledige productiestatistiek.
- Ontwikkeling satellietrekeningen toerisme en participatie in nieuw onderzoek Inkomend toerisme.

Economie

- Voortzetting revisie van de Nationale rekeningen. Onderzoek naar volledig inbouwen kwartaalramingen in de cyclus van de NR. Nieuwe methoden voor de raming van volume en prijzen van diensten.
- Studie naar mate van detaillering van de aanbod- en gebruiktabellen (AGT)
- Voortzetting ontwikkeling van kwartaalsectorrekeningen (eerste ramingen van kwartaalgegevens voor institutionele sectoren in 2005).
- Verdere uitbreiding van de milieumodule bij NR (NAMEA) met nieuwe thema's (w.o. watergebruik, ruimtegebruik en verspreiding).
- Een nieuwe indeling van huishoudens in de Social Accounting Matrix (SAM).
- Een verdere uitwerking van gegevens over Structurele indicatoren in samenhang met arbeidsrekeningen en SESAME (System of Economic and Social Accounting Matrices including Extensions).
- Ontwikkeling wijze om het conjunctuurbeeld als geheel te schetsen en te analyseren en substantiële versnelling van conjunctuurstatistieken.
- Sturing geven aan de CBS-brede internationale coördinatie van de Europese Short Term Statistics (STS)-verordening, seizoencorrectie ten behoeve van korte termijnstatistieken en het ontwikkelen van nieuwe indicatoren en ramingmethodes voor de STS-verordening.
- Verbetering statistische informatie over internationale transacties. Uitgebreidere beschrijving en versnelling fenomenen als wederuitvoer, doorvoer, internationaal dienstenverkeer en Foreign Affiliates Trade Statistics (FATS). Opname seizoengecorrigeerde uitkomsten in het programma.
- Kwartaalcijfers over Internationale handel in StatLine.
- Totale redesign van de consumentenprijsindex (CPI) en de Europees geharmoniseerde variant (HICP), ook prijsindexcijfers voor de bouwnijverheid.
- Implementatie kwaliteitsverbeteringen Producentenprijzen voor de industrie (PPI).
- Naast prijsindexcijfers voor de productie van elektriciteit en het verbruik daarvan, ook indexcijfers voor het transport (transmissie) en de distributie (i.v.m. liberalisering energiemarkt).
- Completering set prijsindexcijfers voor de zakelijke dienstverlening en andere commerciële diensten (voor zover noodzakelijk).
- Uitbreiding kennismodule met verschillende soorten kapitaalgoederen (o.a. software) en met verschillende soorten arbeid. Leveren samenhangende informatie met Kennismodule t.b.v. de Structurele indicatoren die de voortgang van de Lissabon-strategie monitoren.

Milieu

- Versnelling van cijfers over milieu onder meer t.b.v. de presentatie Milieubalans door het Milieu- en Natuurplanbureau.
- Herbezinning op wijze van in beeld brengen van milieukosten.
- Onderzoek naar uitbreiding van de Afvalstoffenstatistieken.
- Onderzoek naar wegen om de gegevens uit het voormalige Personen Auto Panel te actualiseren.

Regionale statistieken

- T.g.v. NUTS-verordening samenstellen nieuwe tijdreeksen bij veranderingen in de regiogrenzen. Versnelling oplevering van de regionale gegevens en verhoging kwaliteit van aangeleverde data.
- Opzetten van een basisregister adressen/objecten en het uitbreiden van statistische output.
- Uitbouw van publicatie Regionale Kerncijfers Nederland en uitbreiding van het aantal gegevens in Kerncijfers Wijken en Buurten.

Algemene statistische activiteiten

- Verdere profilering CBS Bureau of Standards, met aandacht voor elektronische aanlevering van gegevens en gebruik van standaarden in de bedrijfsadministraties.
- Herziening van de internationale classificaties van de economische activiteiten en deels daarmee verbonden de classificaties van de goederen en diensten. Centrale opslag van de beschrijving van de gebruikte concepten om enerzijds de beschrijvingen zelf op elkaar af te stemmen en anderzijds het gebruik van identieke concepten te bevorderen (ondersteuning ontwikkeling van internationale XML-standaard voor bedrijven, XBRL)
- Verbetering van de actualiteit en ontwikkelen van betere meetinstrumenten voor de overige kwaliteitsaspecten van statistieken.
- Ontwikkeling nieuwe wegingstechnieken voor combineren informatie uit registraties en aanvullende surveys.
- Omvorming van de buitendienst voor het bedrijfsleven, met start in 2004.
- Aanpassing software van het IRIS-pakket (aangiftesysteem voor de Statistiek Internationale handel) vanwege uitbreiding van de EU.
- Verdere stroomlijning van waarneming binnen het project IMPECT. Operationalisering van Electronic Data Reporter (EDR) waardoor elektronische uitzending en verwerking van vragenlijsten voor de korte termijn statistieken via het IMPECT-systeem mogelijk wordt.
- Snellere ramingen bij de korte termijn statistieken. Uitvoering pilot uitgevoerd met een 'tweegolven model' bij de maandstatistiek van de detailhandel.
- Verder vormgeven aan kenniscentrum 'bedrijfsadministratie en accountancy' voor een efficiënte berichtgeversbenadering.
- Aanscherping vervolgingsbeleid om snelheid, kwaliteit en volledigheid van de respons te verhogen.
- Steeds duidelijker thematische organisatie van de website en ontwikkeling onderdelen voor speciale doelgroepen, zoals scholieren. Website toegankelijker maken voor de individuele gebruiker (onderzoek naar 'profilering' of een interactief geautomatiseerd vraag- en aanbodspel). 'Internationalisering' website.
- Presentatie publicatiekalender van StatLine-matrices.
- Richten papieren publicatiepakket op beknopte, zeer toegankelijke publicaties.
- Na invoering betaaltelefoon (in 2003) verder nagaan hoe de zelfwerkzaamheid van informatievragers kan worden bevorderd.
- Professionaliseren telefonisch interviewen, rappelleren en informatieverschaffing door invoering van een CBS-breed Contact Center.
- Herziening prijsbeleid en het gehele disseminatiebeleid van het Europees Statistisch Stelsel. Invoering nieuwe leveringssystemen om tot een eenduidiger en meer efficiënte aanlevering van data aan internationale organisaties.

De belangrijkste punten bij de ondersteunende activiteiten zijn:

ICT

- Voortzetting inhaalslag voor de ICT-infrastructuur met inspanningen voor o.m. vervanging van verouderde maatwerksystemen door moderne nieuwbouw, vervanging van producten als Oracle, Delphi en Paradox door Microsoft producten, het op peil brengen van onderzoek naar moderne ICT-toepassingen, vervanging van verouderde ICT-middelen, wegwerken kennisachterstand,

- Voorts bevorderen van een meer open netwerkstructuur, internet applicaties, datawarehouse technologie, herinrichting van de gegevensopslag, hulpmiddelen voor professionele softwareontwikkeling en -beheer en project management, kennismanagement en workflow management, automatisering van de bedrijfsvoering, digitalisering van de papierstroom plus elektronische archivering, elektronische waarneming en gebruik van bestaande registraties ter vermindering van de administratieve lastendruk,
- Inspelen op overheidsbrede initiatieven als e-Government (ELO), public key infrastructure (PKI), stroomlijning basisgegevens (SBG).
- Voor de implementatie van de automatisering het inrichten en de verdere professionalisering van een lijnorganisatie waarmee automatiseerders worden aangestuurd en ingezet, professionalisering van projectmanagement, herinrichten van applicatiebeheer, invoeren van een standaard methode (Rational Unified Proces) voor het beheersen van de volledige levenscyclus van informatiesystemen, gefaseerde invoering van .NET (volgende generatie Microsoft tools).
- Speerpunten voor R&D informatica: het verkennen van mogelijk kansrijke technieken en technologieën uit de informatica en het beoordelen hiervan op bruikbaarheid voor de statistische processen, de stroomlijning en verbetering van de bestaande door CBS zelf ontwikkelde softwareproducten (met name Blaise en daaraan gerelateerde producten en StatLine).

Organisatie

- Kwaliteitszorg: na implementatie VIR het ondersteunen van het management bij implementatie van het INK managementmodel, het uitvoeren van proces- én productaudits, toezicht houden op de naleving van de Wet Bescherming Persoonsgegevens.

Personeel

- Het realiseren van uitstroom van ruim 100 medewerkers in de schalen 4 t/m 8 in de statistische divisies ultimo 2004.
- Vergroten van de inzetbaarheid door job rotation voor medewerkers die al langer dan 6 jaar dezelfde functie vervullen; gesprekken met medewerkers over de mogelijkheden van betrokkenen binnen het CBS en daarbuiten met ondersteuning van het loopbaanadviescentrum.
- Volgen van een managementopleiding door alle taakgroepchefs aan de universiteit Nyenrode.
- Terugdringen en voorkomen van het ziekteverzuim op basis van de zgn. Verbaan-norm.

Facilitaire activiteiten

- Vervanging deel van de couverteermachines.
- Implementatie document managementsysteem om documentaire informatievoorziening te digitaliseren.
- Vervanging gevelinstallatie in Heerlen.
- Verschijnen van een maandelijkse managementrapportage met steeds de stand van belangrijkste activiteiten ('Top 5'-rapportage).

Beleidsondersteuning

- Internationaal: Nederlandse voorzitterschap van de Raadwerkgroep Statistiek EU (tweede helft 2004).
Opstelling actieplannen in de divisies met trajecten voor realisatie van de doelstellingen voor volledige en tijdige levering voortvloeiend uit EFC-actieplan en de ECOFIN-rapportages inzake derde fase van de EMU en committering aan afspraken voor de levering van gegevens, die nodig zijn voor samenstellen van de Principle European Economic Indicators (PEEIs).
Na interne en externe consultatie vaststellen van een nieuwe internationale strategie.
- Planning en control: vervolmaking presentatie en inhoud van het jaarplan en verbetering van het planning- en controlproces (fasering jaarplanning, reductie aantal projecten en projectsoorten in de projectadministratie, opstelling handboek Planning & Control).
- Juridische zaken: invoering 'centrale bedrijfsjuridische staf' op grond van de ZBO wet (o.m. voor ondersteuning bij het opleggen van bestuurlijke boetes en dwangsommen).

Communicatie

- Perscommunicatie: formuleren eenduidig en consequent persbeleid (draaiboeken, procedures). Aanleggen medialijsten. Organisatie journalistenbijeenkomsten over verschillende maatschappelijk relevante thema's. Professionalisering woordvoerderbeleid.
- Corporate communication: opstellen van een corporate communicatieplan.
- Professionalisering arbeidsmarktcommunicatie.
- Opstellen consistent beleid voor berichtgevercommunicatie (w.o. rappelstrategie).
- Marketingcommunicatie: aandacht voor promotionele activiteiten rond bestaande en nieuwe producten.
- Visuele communicatie: aanscherping huisstijl.
- Interne communicatie: uitbouw intranet; uitgeven CBS-magazine Signaal als bedrijfsorgaan dat 10 maal per jaar aan de CBS-medewerkers thuis wordt gestuurd.

Budget 2004

- Het totale budget voor het CBS in 2004 is €166 mln.

1. Inleiding

1.1 Opbouw van het jaarplan

Dit Jaarplan 2004 voor het CBS omvat zowel de plannen voor het statistisch programma (in de jaren vóór 2004 beschreven in het 'Werkprogramma') als voor de bedrijfsvoering van het CBS (in voorgaande jaren beschreven in het 'Werkplan'). Het jaar 2004 is het eerste van de periode van vijf jaar, waarvoor het CBS eind 2003 het Meerjarenplan (MJP) 2004-2008 heeft uitgebracht. In dit MJP zijn de voornemens tot vernieuwing van het statistisch programma van het CBS aangegeven, geordend naar actuele maatschappelijke thema's, aangeduid als speerpunten. Deze vernieuwing omvat naast uitbreidingen (in de zin van nieuwe statistieken) ook inperkingen ten opzicht van het eind 2003 bestaande programma. Deze posterioriteiten zullen leiden tot beperkingen van de desbetreffende statistiek, wat kan variëren van beperkte aanpassingen tot volledige opheffing. Daarnaast hanteert het CBS een vaste themastructuur voor de ordening van de statistische activiteiten.

Het Jaarplan 2004 geeft aan welke onderdelen van het MJP 2004-2008 in 2004 ter hand genomen worden. Hoofdstuk 2 belicht de MJP-doelstellingen vanuit verschillende invalshoeken. In paragraaf 2.1 zijn de speerpunten (dus de bedoelde nieuwe ontwikkelingen) de ingang. In annex 1a is een volledig overzicht te vinden van de relatie tussen de speerpunten van het meerjarenprogramma en de statistische thema's. De relevante combinaties van speerpunten en thema's zijn met een x gemarkeerd. In paragraaf 2.2 wordt aangegeven waar er ruimte is vrijgemaakt, geordend naar de statistisch thema's. Voor deze posterioriteiten is in annex 1a aangegeven vanaf welk jaar inspanningen te zien zullen zijn om de bedoelde ruimte te bereiken.

Annex 1a toont de concrete programmaonderdelen die in 2004 gemoeid zijn met de posterioriteiten. Omdat de speerpunten ten tijde van het opstellen van dit JP2004 nog niet voldoende in concrete projecten konden worden uitgewerkt, kan in dit stadium hiervoor nog niet worden aangegeven in welk jaar zij feitelijk opgepakt gaan worden. De speerpunten zijn dan ook niet in annex 1b verwerkt.

Paragraaf 2.3 geeft een overzicht van de doelstellingen van het besturingsmodel, dat voor het CBS met de invoering van de ZBO-status geldt. De nota 'Intern Besturingsmodel CBS, 1 december 2002' is via het CBS-Intranet beschikbaar. Het gaat hierbij zowel om indicatoren voor het statistisch proces als om bedrijfsvoeringindicatoren.

Hoofdstuk 3 geeft een korte beschrijving van de statistische activiteiten per hoofdthema. Een gedetailleerd overzicht van de activiteiten, inclusief de accenten voor 2004, is te vinden in annex 2. Activiteiten die het primaire statistische proces ondersteunen, komen in hoofdstuk 4 aan de orde. In de hoofdstukken 3 en 4 wordt per onderdeel antwoord gegeven op twee van de drie W-vragen uit de VBTB-systematiek:

- Wat wil het CBS bereiken?
- Wat gaat het CBS daarvoor doen?
- Wat gaat dat het CBS kosten?

Hoofdstuk 5 vat de financiële kaders voor 2004 samen. De kosten worden voor 2004 nog op geaggregeerd niveau weergegeven. De infrastructuur om te voorzien in gedetailleerde weergave van kosten per product is nog niet volledig voorhanden. Over 2005 zal dat wel mogelijk zijn.

De verschillende annexen verschaffen meer gedetailleerde informatie op onderdelen van dit jaarplan.

1.2 Risicoparagraaf

Het jaarplan 2004 is ambitieus. Het CBS onderkent dan ook een aantal risico's, waardoor een volledige en soepele uitvoering van het jaarplan in gevaar kan komen. Deze paragraaf beschrijft enkele risico's van meer algemene aard en maatregelen om de risico's zoveel mogelijk af te dekken.

Opeenstapeling van veranderprojecten

Veel energie zal in 2004 opgaan aan de realisatie van verschillende bezuinigings- en herprioriteringsdoelstellingen. Deze herprioritering dient binnen de budgettaire ruimte te worden uitgevoerd. Inspanningen om de bezuinigingen en de nieuwe ambities te realiseren komen bovenop de gewone statistiekproductie en andere veranderprocessen, bijvoorbeeld verbeteracties op basis van het KPMG-rapport en de uitkomsten van de Quick scan. Goede monitoring en voortdurende bezinning op de prioritering van de onderliggende acties zullen plaatsvinden.

Niet uitgevoerd programma

Het CBS Jaarplan geeft een overzicht van alle werkzaamheden gedurende een jaar. De financiering ervan komt uit een lumpsum bedrag van EZ. 2004 is het eerste budgetjaar van de 5 jarige ijklijn die in begrotingstermen is afgesproken met EZ. Het CBS zal voor de komende 5 jaar “for better and for worse” het vastgestelde programma moeten uitvoeren. Bijstellingen vinden plaats op grond van EU-verplichtingen en als compensatie voor loon- en prijsstijgingen. Voert het CBS een programmaonderdeel niet uit (niet zijnde temporisering), dreigt het dus minder producten te gaan leveren dan gepland, dan moet het CBS de CCS tijdig informeren en de benodigde maatregelen melden of alternatieven voorstellen. Indien de CCS akkoord is met wijzigingen ten opzichte van het jaarplan dan is dit voor de geldgever EZ voldoende.

Indien het CBS concrete werkzaamheden buiten het statistisch programma, waarvoor het (extra) gelden kreeg, niet uitvoert in de betrokken periode, dan zullen de ontvangen gelden bij de eindafrekening met EZ terug moeten vloeien naar EZ. Het CBS mag dit niet als ‘winst’ reserveren.

Mogelijke bezuinigingen

Lering zal moeten worden getrokken uit de gang van zaken bij het vaststellen en opleggen van de extra taakstelling in september 2003, voortvloeiend uit het Aanvullend Akkoord. Het voornemen is om met EZ te komen tot een procedureafspraken die wordt opgenomen in het ‘Sturingconvenant’. Belangrijkste elementen daarin zijn: Vaststelling na overleg met het CBS en na raadpleging van het gevoelen van de leden van de ministerraad (dit gelet op de vele reacties achteraf op de gevolgen van de invulling van de recente taakstelling) en tijdige aankondiging bij het CBS zodat een goede verwerking in de jaarplannen mogelijk is.

Wegvallen inkomsten wegens werken voor derden.

Door budgettaire en bestuurlijk organisatorische problemen bij belangrijke opdrachtgevers van het CBS (departementen, Eurostat) kan het gebeuren dat geraamde opdrachten en dus inkomsten drastisch zouden kunnen gaan tegenvallen. Deze ramingen zijn gebaseerd op meerjarige contracten en op ervaringsgegevens.

De beheersing van dit risico is geen andere dan tijdige informatievergaring die moet leiden tot goede anticipering in de kostensfeer.

Voorts is met EZ in de risicoanalyse ter voorbereiding op de ZBO-status overeen gekomen dat bij een substantiële terugval van de inkomsten door oorzaken buiten het CBS, EZ medeverantwoordelijk is voor het opvangen van de verliezen. Deze gedeelde risicodekking wordt ook nog eens bevestigd in het sturingconvenant dat met EZ wordt afgesloten.

2. Doelstellingen

2.1 Doelstellingen in 2004 voor het statistisch programma (MJP-speerpunten)

De speerpunten voor het MJP zijn tot stand gekomen na uitgebreide consultatie van externe belanghebbenden. In het voorjaar van 2003 is een aantal externe experts gevraagd om hun visie te geven op de gewenste ontwikkelingen bij het CBS in de komende jaren. Deze bijdragen zijn gebundeld in de publicatie *Sturen op Statistieken*. De speerpunten doorsnijden de gebruikelijke thema's van het CBS. In annex 1a is een tabel opgenomen, die de relaties tussen speerpunten en thema's geeft.

De speerpunten zijn later in een prioriteitsvolgorde geplaatst. Alleen de eerste vijf kunnen in 2004 aan de orde komen. Deze worden hier opgesomd. In het eerste kwartaal 2004 worden deze speerpunten verder uitgewerkt in meer concrete projectplannen. Na de eerste CCS-vergadering in 2004 wordt capaciteit voor deze punten definitief gealloceerd. Voorlopig wordt uitgegaan van 7 vte voor de hier genoemde vijf speerpunten, voor de speerpunten 'Gezondheid, welzijn en zorg' en 'Geïntegreerde informatievoorziening over vergrijzing' elk 2 vte en voor de overige speerpunten elk 1.

Sociale dynamiek

Het speerpunt sociale dynamiek zal worden uitgevoerd bij een groot aantal onderdelen van het hoofdthema Mensen en hun activiteiten en bij het strategisch programma Sociale dynamiek en arbeidsmarkt. Via het strategisch programma Sociale dynamiek en arbeidsmarkt wordt een extra impuls gegeven aan de ontwikkeling van longitudinale en levensloopinformatie over overgangen tussen onderwijs, arbeidsmarkt, sociale zekerheid en pensionering, in samenhang met informatie over inkomens- en huishoudensdynamiek, onderscheiden naar persoons- en bedrijfstakingmerken en specifieke bevolkingsgroepen. De statistische werkzaamheden worden, rekening houdend met de voortgang van de analyse, gecoördineerd met PROGRISS.

Professionalisering microdata-infrastructuur

Het CBS wil in 2004, samen met onderzoeksinstellingen, enkele pilots organiseren rond de toegang tot microdata. In deze pilots wordt nagegaan hoe, naar aanleiding van gespecificeerde vraagstelling van onderzoekers, de toegang tot microgegevens succesvol en efficiënt kan worden georganiseerd. Bij deze pilots komen naast de technische en statistisch-inhoudelijke aspecten ook zaken als geheimhouding en eigendom en verdere verstrekking aan de orde.

Gezondheid, welzijn en zorg

Het strategisch programma Zorg levert hier een belangrijke bijdrage aan de realisatie. Hierbij ligt het accent op het regulier in productie nemen van nieuwe statistische output uit diverse zorgregistraties en verder onderzoek naar het oplossen van inconsistenties tussen statistische output uit registers versus persoonsenquêtes. Daarnaast worden de gezondheidstoestand en zorggebruik en de relatie tussen leefstijl en ziekten onderzocht. De doodsoorzakenstatistiek wordt herontworpen om de kwaliteit van de codering te verbeteren en de mogelijkheden om geregistreerde gegevens te koppelen aan onder andere het SSB te benutten. De relatie tussen ziekteverzuim en het gebruik van gezondheidsvoorzieningen wordt met behulp van de nieuwe ziekteverzuimstatistiek in kaart gebracht.

Op dit moment biedt de zorgmodule een samenhangend en gedetailleerd beeld van aanbieders en gebruikers van de gezondheids- en welzijnszorg binnen het stelsel van Nationale rekeningen. Verdere ontwikkeling van deze module moet leiden tot aansluiting op het NR-begrippenkader, zoals de toegevoegde waarde en werkgelegenheid in zorgsectoren en de omvang van de consumptieve bestedingen aan gezondheidszorg en welzijn.

Het ontwikkelingswerk aan de statistieken over huisartsenpraktijken en medisch specialisten wordt voortgezet. Verder worden in 2004 het eerste onderzoek over maatschappelijke opvang en de uitbreiding van de statistiek van de ARBO-diensten voorbereid. Deze onderzoeken moeten in 2005 in productie komen.

Het ontwikkeltraject van Zorgrekeningen wordt in 2004 afgerond en de productie ervan wordt gestart. Zij beschrijven het totale terrein van de zorg (gezondheids- en welzijnszorg). Om te komen tot snelle ramingen van een aantal kernindicatoren op het terrein van de kosten in de zorg zal in samenwerking met een universitaire partij een nieuwe methodiek worden ontwikkeld.

Het CBS zal in 2004 bijdragen aan de wens van VWS om aan het eind van 2004 zo'n veertig 'prestatie-indicatoren' beschikbaar te hebben. In VWS-terminologie gaat het om 'indicatoren voor het functioneren van het zorgstelsel in Nederland, ten behoeve van de monitoring-rol op afstand van de landelijke overheid'. In 2004 wordt onderzocht welke prestatie-indicatoren op basis van bestaand materiaal door het CBS geleverd kunnen worden. Verder wordt er met VWS meegedacht over het realiseren van samenhang tussen de verschillende prestatie-indicatoren.

Geïntegreerde informatievoorziening over vergrijzing

De laatste jaren is er in de westerse wereld steeds meer aandacht voor de gevolgen van vergrijzing van de bevolking. De vergrijzing van de bevolking zal in de nabije toekomst leiden tot meer gepensioneerden, een groter beroep op de gezondheidszorg en minder aanbod op de arbeidsmarkt. Hierdoor zal grote druk ontstaan op de openbare financiën, de sociale zekerheid en de financiële markten.

Gezien de gevolgen die vergrijzing zal hebben voor verschillende aspecten van de Nederlandse economie, is een uitgebreide en onderling samenhangende economische informatievoorziening van groot belang. In de vorm van modules bij de Nationale Rekeningen, zoals de Pensioen- en Zorgmodule, de Arbeidsrekeningen en de Social Accounting Matrix (SAM), zal het CBS een geïntegreerd beeld verzorgen van de verschillende aspecten van de vergrijzing in Nederland. De aandacht is hierbij speciaal gericht op het verbijzonderen van de pensioenaanspraken, de ontvangen en betaalde pensioenen, het gebruik van de sociale zekerheid door ouderen en hun vermogenspositie.

De pensioenaanspraken van de sector huishoudens worden in de Nationale Rekeningen onder de term Pensioen- en levensverzekeringsvoorzieningen op macroniveau gepresenteerd. Door het verzamelen van pensioenaanspraken van individuen bij pensioenfondsen, verzekeraars en sociale fondsen en koppeling aan andere persoonsgegevens bij het CBS ontstaat een benadering van het zogenaamde centrale pensioenregister. Hiermee kan het CBS een meso-beeld geven van de pensioenaanspraken naar AOW (eerste pijler), aanvullend pensioen uit verplichte verzekeringen (tweede pijler) en pensioen/lijfrente uit vrijwillige particuliere verzekeringen (derde pijler). Door koppeling van deze aanspraken aan de inkomens- en vermogenspositie van de bevolking ontstaat een compleet beeld. Dit gekoppelde bestand vormt tevens een onmisbare informatiebron voor de studies van bijvoorbeeld het Centraal Planbureau (CPB) en het Sociaal-Cultureel Planbureau (SCP) naar de toekomstige gevolgen van de vergrijzing.

De tegenhanger van de pensioenaanspraken van de huishoudens zijn de pensioenverplichtingen van de verzekeraars en pensioenfondsen. In de Nationale Rekeningen wordt hiervan op macroniveau een beeld gegeven samen met de reserves die de verplichtingen moeten garanderen. Door detaillering van de verplichtingen en reserves van de verzekeraars en pensioenfondsen wordt een betere analyse mogelijk van de houdbaarheid van het pensioenstelsel.

De Nationale rekeningen verstrekken op macroniveau inzicht in de pensioenpremies en -uitkeringen. In de SAM wordt hiervan een uitsplitsing naar bevolkingsgroep gegeven. In de te ontwikkelen Pensioenmodule vindt de uitsplitsing van de uitkeringen plaats naar pensioenkenmerken (o.a. eind- en middenloon).

De zorgmodule van de Nationale Rekeningen (zie paragraaf II.2) kan de gevolgen van de vergrijzende samenleving in kaart brengen door onderscheid aan te brengen in zorgconsumenten. De consumptieve bestedingen zijn daarin uitgesplitst naar typen huishoudens, waaronder één- en meerpersoons huishoudens met een overdrachtsinkomen in verband met ouderdom.

Daarnaast kunnen uit het Sociaal Statistisch Bestand (SSB) overzichten samengesteld worden van ouderen en vergrijzing. Aandacht zal onder andere worden besteed aan huisvesting, het gebruik van formele en informele zorg, gezondheid en zelfredzaamheid. Een StatLine themapagina zal worden ingericht.

Ruimte, wonen en mobiliteit

In 2004 zullen de activiteiten op het gebied van het speerpunt ruimte, wonen en mobiliteit onder meer betrekking hebben op de tijdreeksen van grenswijzigingen (EU-NUTS), het vervolg van de urban audit, verhuizingen op benedengemeentelijk niveau en de veranderingen in woon-werkafstand. Hierbij speelt de realisatie van het ruimtelijk statistisch bestand een belangrijke rol.

2.2 Doelstellingen programmavermindering en efficiencytaakstelling

Hieronder is een overzicht opgenomen welke programmavermindering en doelmatigheidsacties in 2004 leiden tot vrijkomende capaciteit voor speerpunten en voor de efficiency-taakstelling. Een volledig overzicht van de programmavermindering in de komende jaren is te vinden in annex 1a en in tabel 2 van het Meerjarenprogramma 2004-2008. De tekst bevat verwijzingen naar (P-)nummers van posterioriteiten, die in annex 1 en in de tabel aan het eind van deze paragraaf worden gehanteerd.

Hoofdthema A.1. Mensen en hun activiteiten

Het in gebruik nemen van een data warehouse voor de bevolkingsstatistieken leidt tot een besparing.

De verkiezingsstatistieken komen geheel te vervallen (P1).

Bij de statistieken rond de leefsituatie van de bevolkingsgroepen komen drie minder frequent uitgevoerde POLS-modules te vervallen (mini tijdbestedingsonderzoek en SCP leefsituatie index) of worden in andere modules ondergebracht (jongeren). Het onderbrengen van de POLS-module jongeren bij andere modules vraagt een investering (P2).

Uitvoerige analyse en output activiteiten voor POLS-jongeren en -ouderen worden niet langer uitgevoerd (P3).

De statistieken Vakbonden en Werkonderbrekingen worden beëindigd (P6).

Voor de voorbereiding van EWL/Walvis is de inzet van een accountmanager vereist (P7).

De statistiek Vut en pre-pensioen wordt beëindigd (P8).

Het ontwerp van het Budgetonderzoek wordt gereviseerd en vergt een investering (P11).

De integratie van SER en SAM vraagt een investering (P12).

Voor de cohortenonderzoeken van schoolloopbanen wordt geen nieuwe enquêtering uitgevoerd; de benodigde informatie zal uit registergegevens worden geput. Een investering is nodig om de kwaliteit van de onderwijsnummerbestanden te onderzoeken (P13).

Het sociaal economisch panelonderzoek (SEP) zal als administratief panel worden voortgezet (P14).

Om in de toekomst te kunnen besparen op de Loonkostenindex en de Arbeidsrekeningen moet een nieuwe loonkostenindex (LCI) gemaakt worden op grond van een Europese verordening. Daarnaast moet het huidige verwerkingssysteem verder worden uitgebouwd .

Voor een vereenvoudiging van de afleiding van de Arbeidsrekeningen is een investering nodig (P42).

Hoofdthema A.2. Het bedrijfsleven

De statistiek Beurs NV's wordt beëindigd (P18).

De statistieken Rooiing en aanplant appelen en peren alsmede die van Pachtprizen en koopprizen landbouwgrond worden opgeheven (P19).

Voor uitvoering van het Impact-project wordt in 2004 extra capaciteit beschikbaar gesteld (P16).

Voor energiestatistieken wordt in 2004 in verband met de liberalisering van de energiemarkt en het gebruik maken van klantenbestanden van de energiebedrijven geïnvesteerd in nieuwe ontwikkelingen. Na 2004 kunnen de efficiencyvoordelen worden geïncasseerd (P21).

Om de bouwstatistieken in de komende jaren efficiënter te produceren is in 2004 een tijdelijke investering nodig. Samen met softwareondernemingen, VROM en VNG wordt een uniform

bouwvergunningenformulier ontwikkeld, waardoor de digitale aanlevering door gemeenten substantieel kan worden verhoogd.

De statistiek van de Voortgang grond-, weg- en waterbouw (GWW) wordt met ingang van 2004 opgeheven (P40).

Het CBS versobert zijn inbreng in het onderzoek verplaatsingsgedrag (OVG) (P23).

De dagelijkse statistiek van de beursindexcijfers komt te vervallen, waarbij de voor Nationale rekeningen en DNB noodzakelijke basiswaarneming in stand wordt gehouden (P24).

De Maandstatistiek hypotheken wordt beëindigd (P25).

Hoofdthema A.3. De quartaire sector

Om de inpuharmonisatie van de informatie van decentrale overheden te laten slagen moet er hoogwaardige capaciteit beschikbaar komen om een automatiseringssysteem te ontwerpen waarmee de binnenkomende informatie gecheckt en verwerkt kan worden. Als gevolg hiervan zullen zekere detailleringen van functies ten behoeve van enkele statistieken verdwijnen. Daarnaast is er capaciteit nodig voor de begeleiding van de decentrale overheden (KREDO-bureau) (P26).

De Statistiek financiën PBO en de Statistiek kosten van de weg zullen worden beëindigd (P27).

Het Vademecum gezondheidsstatistiek is in 2004 als posterioriteit opgevoerd. Dit impliceert dat dit project wordt stopgezet (P32).

De statistieken Hedendaagse kunstbemiddeling en Monumentenzorg worden beëindigd (P31).

Hoofdthema A.4. Economie

Het is mogelijk de analyse in het kader van de aanbod- en gebruiktabellen (AGT) op een hoger aggregatieniveau te doen plaatsvinden dan de feitelijk gebruikte detaillering. Additionele investeringen (ten opzichte van het nieuwe systeem dat thans wordt gebouwd) in een automatiseringssysteem voor een alternatieve AGT zijn nodig (P33).

In de periode tot 2006 worden de kwartaalsectorrekeningen geïmplementeerd bij de Nationale rekeningen. Hierna kan door het in elkaar schuiven van kwartaal- en jaarwerk een besparing plaatsvinden. Voor het afstemmen van jaar- en kwartaalwerk is automatiseringscapaciteit benodigd (P41).

De redesign van de Consumentenprijsindex (CPI) vergt capaciteit in de vorm van methodologie en automatisering. Om het aantal artikelen substantieel te reduceren zijn extra investeringen in het onderzoek naar redesign noodzakelijk.

Voor een deel van het proces (logistiek en e-mailwaarneming) van de Producentenprijsindex in de industrie (PPI) kan op termijn mogelijk gebruik gemaakt worden van de bestaande infrastructuur bij Impect 2. Om de migratie naar de 'voorkant' van Impect te realiseren is automatiseringscapaciteit noodzakelijk (P37).

De statistiek Kapitaalgoederenvoorraad wordt beëindigd (P39a).

De innovatie-enquête wordt in uitvoering beperkt (P39b).

Verhogen van de waarnemingsdrempel in de statistiek van de Internationale handel beperkt het personeelsbeslag (P34).

Hoofdthema A.7. Standaards, classificaties en methoden

De aansluiting van de bedrijfsmatige programmering aan de statistische programmering wordt zoals het er nu naar uit ziet succesvol afgerond. De hierdoor vrijvallende capaciteit kan dan niet meer worden ingezet voor de voorgenomen intensivering van het 'statistisch programma'.

Met de introductie van de betaaltelefoon zal de Infoservice en een E-mailmanagementsysteem zal - door vermindering van het werkaanbod - de Infoservice worden ingekrompen

De buitendienst voor bedrijfsstatistieken wordt ingekrompen (P44).

Een CBS-breed Contact Center wordt opgezet om een bijdrage te leveren aan de doelmatigheidsdoelstellingen van het CBS door efficiencyverbetering en professionalisering van het telefonisch interviewen van personen en huishoudens, de telefonische rappelling van berichtgevers en de beantwoording van telefonische vragen van berichtgevers.

Door verbeterde afstemming tussen waarnemings- en analysesectoren binnen statistische divisies, samen met coördinatie van vragenlijsten en een ondernemersonderzoek en integratie van nog enkele bedrijfseconomische statistieken wordt een efficiencydoelstelling gerealiseerd.

Samenvatting actie herprioritering

Hieronder is de uiteindelijke tabel met posterioriteiten opgenomen, waarover in het MJP wordt gesproken. De in 2004 vrij te spelen, resp. te investeren vte's en het saldo daarvan zijn genoteerd. Dit conform het definitieve beeld (na alle actualiseringen) van de 'actie herprioritering'. De nummers van de posterioriteiten corresponderen met de nummers uit annex 1. Soms is een aantal regels in de kwantitatieve kolommen samengevat. In het MJP en bij de uitwerking van de herprioritering zijn deze aggregaties gehanteerd.

Overzicht posterioriteiten met effecten voor 2004:

post	thema	div	omschrijving posterioriteit in annex 1 jaarplan 2004	omschrijving in MJP 2004-2008, c.q. definitieve lijst herprioritering	vrij	investering	saldo
P01	1.2	SRS	opheffen verkiezingsstatistiek	Verkiezingen	1,0	0,0	1,0
P02	1.3	SRS	POLS: vervallen mini-TBO, jongerenmodule, SLI	Pols	4,0	0,5	3,5
P03	1.3	SRS	POLS: stopzetten analyse/publicatie jongeren en ouderen	pols:specifieke groeperingen	7,0	0,0	7,0
P04	1.5	SRS	EBB: kleinere steekproef	Enquête Beroeps Bevolking (veldwerk)			
P05	1.6	SRS	opheffen jaarlijkse structuurenquête vacatures	Vacatures			
P06	1.6	SRS	opheffen statistieken vakbonden en werkonderbrekingen	Fenomenen werkgelegenheid	0,5	0,0	0,5
P07	1.6	SRS	Walvis/herziening EWL	Werkgelegenheid en lonen	0,0	0,5	-0,5
P08	1.7	SRS	beëindiging vut en pre-pensioen	sociale zekerheid: vut en pre-pensioen	1,5	0,0	1,5
P10	1.8	SRS	Frequentieverlaging loonstructuuronderzoek	Loonstructuuronderzoek			
P11	1.8	SRS	Steekproefverkleining budgetonderzoek	Budgetonderzoek	0,0	3,0	-3,0
P12	1.8	SRS	samenvoeging SER en SAM	Inkomen en vermogen	0,0	1,0	-1,0
P13	1.9	SRS	cohortonderzoek uit registergegevens	Cohortonderzoeken	1,0	0,5	0,5
P14	1.9	SRS	stopzetting verldwaarneming SEP	Sociaal-economisch Panelonderzoek	4,5	0,0	4,5
P15	2.1	BES	reductie SBI en CPA	Standaardisatie economische activiteitenindeling SBI = NACE			
P16	2.1	BES	Impect 1 (jaarstatistieken): meer registerwaarneming	Impect 1, jaarstatistieken	1,0	2,0	-1,0
P17	2.1	BES	Impect 2 (kts'en): 'next best' oplossingen EU-verplichtingen	Impect 2, korte termijn statistieken			
P18	2.1	BES	afschaffen statistiek beurs-NV's	Afschaffen statistiek beurs NV's	0,6	0,0	0,6
P19	2.2	BES	beëindiging statistiek rooiing en aanplant appelen en peren	Landbouw	0,6	0,0	0,6
P20	2.2	BES	beëindiging onderzoeken pachtprizen en koopprizen landbouwgronden	Landbouw			
P21	2.4	BES	ingrepen energiestatistieken	Energie	0,0	2,6	-2,6
P22	2.7	BES	ingrepen verkeer- en vervoersstatistieken	Verkeer en vervoer			
P23	2.7	SRS	versoering OVG	Onderzoek Verplaatsingsgedrag	8,0	0,0	8,0
P24	2.9	MSP	beëindiging beursstatistiek	Beursstatistiek	2,0	0,0	2,0
P25	2.9	MSP	beëindiging maandstatistiek hypotheke	Hypotheke	0,5	0,0	0,5
P26	3.1	MSP	versoering statistiek financiën lagere overheden	Overheidsfinanciën (excl. Rijk)	0,0	3,0	-3,0
P27	3.1	MSP	beëindiging statistiek financiën PBO	Financiën Publiekrechtelijke Bedrijfsorganen (PBO)	0,3	0,0	0,3

post	thema	div	omschrijving posterioriteit in annex 1 jaarplan 2004	omschrijving in MJP 2004-2008, c.q. definitieve lijst herprioritering	vrij	inves-tering	saldo
P28	3.1	MSP	beëindiging statistiek kosten van de weg	Kosten van de weg			
P31	3.4	BES	beëindigen diverse statistieken cultuur & recreatie	Gezondheid, welzijn, cultuur en recreatie (bij thema 3.3)	0,6	0,0	0,6
P32	3.3	BES	beëindiging vademecum gezondheidszorg	Gezondheid, welzijn, cultuur en recreatie			
P33	4.1	MSP	vermindering detaillering AGT	Nationale rekeningen (AGT)	0,0	3,0	-3,0
P34	4.2	BES	verhogen waarnemingsdrempels IH (goederen)	Internationale relaties	2,0	0,0	2,0
P37	4.3	MSP	gebruik Impect 2 infrastructuur voor PPI	Producentenprijsindex	0,0	4,0	-4,0
P38	4.5	BES	afschaffen zelfstandige automatiseringsenquête	Wetenschap en technologie	2,0	0,0	2,0
P39	4.4	BES	afschaffen zelfstandige statistiek investeringsverwachtingen	Wetenschap en technologie (bij thema 4.5)			
P39a	4.4	BES	stoppen statistiek kapitaalgoederenvoorraad	Wetenschap en technologie (bij thema 4.5)			
P39b	4.5	BES	beperking innovatie-enquête	Wetenschap en technologie			
P40	2.5	BES	afschaffen statistiek voortgang grond-, weg- en waterbouw	Wetenschap en technologie (bij thema 4.5)			
P41	4.1	MSP	eenvoudiger afleiding jaarcijfers sectorrekeningen	Nationale rekeningen (AR, SER) (bij thema 4.6)	0,0	2,5	-2,5
P42	1.10	MSP	Vereenvoudiging arbeidsrekeningen	Nationale rekeningen (AR, SER) (bij thema 4.6)			
P43	5.1	BES	stopzetten natuurstatistiek	Natuurstatistieken	0,0	0,3	-0,3
P44	7.2	BES	inkrimping buitendienst	BES buitendienst	0,7	0,0	0,7
P45*	2.9	MSP	Financiële markten en instellingen				
P46*	4.2	BES	Intrastat (IH)				

* nieuwe posterioriteiten na CCS 10 oktober 2003

2.3 Doelstellingen Besturingsmodel

Het volgende overzicht geeft de belangrijkste prestatie-indicatoren weer, waar het CBS in 2004 mee gaat werken. Het gaat om zowel indicatoren voor de bedrijfsvoering als voor het statistisch proces. Hierbij is zo goed mogelijk rekening gehouden met de vorderingen van de werkgroep 'Targets voor stuurvariabelen'. Resultaten van die werkgroep zijn in onderstaand overzicht verwerkt. Een eerdere versie gebruikt in de communicatie met EZ over de begroting.

Overzicht prestatie-indicatoren

Op. doel	Doelstelling	Indicator	Streefwaarde 2004
1.1	Vermindering van administratieve lastendruk	1a Totale lasten bedrijfsleven	15% verlaging in 2007* (geen specificatie 2004)
1.2	Een voldoende respons	1b % respons bij bedrijfsenquête Internationale handel	minimaal 65%**
		1c % respons personenenquête beroepsbevolking	minimaal 58%**
1.3	Toenemend gebruik van registers***	1d Groei van aantal processen met gebruik van registers.	5% toename

Op. doel	Doelstelling	Indicator	Streefwaarde 2004
1.4	Een tijdige aanlevering van statistieken****	1f % tijdige leveringen aan Eurostat	Groei van 1% per jaar (tot 100%) uitgaande van 80% in 2003
		1g % tijdige persberichten	Groei van 1% per jaar (tot 100%) uitgaande van 75% in 2003
		1h % tijdige publicaties in StatLine	100%
1.5	Een hoge mate van validiteit	1i Afwijking van voorlopige t.o.v. definitieve cijfers	Max. 1x per jaar afwijking flash-ramingen van de kwartaalcijfers van de "Volumemutaties bruto binnenlands product (BBP) tegen marktprijzen ten opzichte van dezelfde periode van het voorgaande jaar" met meer dan 0.75% (punt) van de definitieve cijfers. In max. 20% van de gevallen een afwijking van de 6-wekenversie van de maandcijfers IH met meer dan 4% van de definitieve maandcijfers
2.1	Een innovatie organisatie	2a Aantal publicaties in gezaghebbende wetenschappelijke tijdschriften.	1% groei
3.1	Mate van gebruik van eindproducten	3a Dekkingspercentage van persberichten	1% groei in overname van persberichten in gedefinieerde verzameling dagbladen, uitgaande van 80% in 2003.
3.2	Een hoge mate van klanttevredenheid	3b Gebruikersonderzoek	Positief oordeel CCS op basis van raadpleging Commissies van advies.
4.1	Doelmatigheid	4a Exploitatie resultaat	Een goedgekeurde jaarrekening bij een niet-negatief resultaat.
4.2	Een optimale kwaliteitszorg	1e Aantal auditonderzoeken	6 audits op objecten.

* Dit is afgeleid uit het regeerakkoord. Een belangrijke beïnvloedende factor is de ontwikkeling van de verplichtende EU voorschriften tot het opleveren van statistische informatie.

** De responsbereidheid in Nederland neemt sterk af. De wettelijke mogelijkheden voor het CBS tot het afdwingen van respons nemen toe op grond van de ontwerp CBS wet die in juni 2003 bij de Eerste Kamer is aangemeld. Het gaat hier om prestaties bij een aantal geselecteerde representatieve statistieken. Als maatgevend voor de respons zowel bij bedrijfs- als personen-enquêtes zijn genomen: het responspercentage van de statistiek buitenlandse handel (in waarde) en de enquête beroepsbevolking.

*** De beschikbaarheid en tijdigheid van registraties nemen toe. Dit betekent dat in een toenemend aantal processen deze registerinformatie als (deels) vervangende informatie gebruikt kan worden. De basisstand voor deze streefwaarde zal in de 2^e helft van 2003 worden vastgesteld en meegenomen in de verantwoording over 2004.

**** De tijdigheid hoort de norm van 100% te benaderen. Gelet op de vele organisatorische ingrepen ter invulling van taakstellingen is deze norm onhaalbaar. De genoemde streefwaarde is al ambitieus.

3. Statistische activiteiten (A-thema's)

3.1 Hoofdthema A.1: Mensen en hun activiteiten

Het hoofdthema Mensen en hun activiteiten omvat de demografische, de sociaal-economische en de leefmilieustatistieken. De demografische statistieken beschrijven de omvang en samenstelling van de bevolking en leefvormen, de sociaal-economische statistieken betreffen de terreinen onderwijs, arbeid, inkomen en bestedingen, en de leefsituatiestatistieken de gebieden gezondheid, welzijn, vrijetijdsbesteding, cultuur, rechtsbescherming en wonen. In toenemende mate kunnen verzamelde gegevens worden gecombineerd en worden relaties tussen verschillende variabelen beter zichtbaar. Zo kan, door gebruik te maken van het Sociaal Statistisch Bestand (SSB), flexibel worden ingespeeld op gebruikerswensen.

Doelstellingen

Voor het samenstellen en publiceren van onbetwiste, samenhangende en actuele statistische informatie die relevant is voor praktijk, beleid en wetenschap op het gebied van mensen en hun activiteiten worden in 2004 bestaande activiteiten voortgezet en nieuwe werkzaamheden gestart. Centraal bij deze activiteiten staat de ontwikkeling van het Sociaal Statistisch Bestand (SSB). Het SSB is bij uitstek het middel om tot onderling consistente statistische informatie te komen op sociaal terrein. Hierbij wordt aangesloten bij het streven naar het zo veel mogelijk gebruik maken van registraties (bijvoorbeeld zorg, onderwijs, vacatures, banen & lonen, ziekteverzuim, schoolloopbanen), waardoor onder andere de administratieve lastendruk verlaagd wordt en het non-responsprobleem kleiner wordt. Ook in 2004 wordt de doelstelling om statistische informatie sneller te publiceren nagestreefd (bijvoorbeeld onderwijs, vacatures, en bijstand). Daarnaast wordt op een aantal terreinen de informatie uitgebreid (bevolking en huishoudens, bevolkingsprognoses, leefsituatie, onderwijs, beroepsbevolking, incidentele loonontwikkeling, ziekteverzuim en uitkeringen) en wordt ingespeeld op specifieke wensen van gebruikers (bijvoorbeeld gesubsidieerde arbeid en monetaire Laken indicatoren voor sociale integratie).

De hoofddoelstelling van het strategisch onderzoek sociale dynamiek en arbeidsmarkt is het ontwikkelen van nieuwe, geïntegreerde, samenhangende statistische persoonsinformatie over de arbeidsmarkt-, huishouden-, inkomen- en vermogensdynamiek. Dit programma raakt daarmee een groot aantal thema's. Het strategisch programma non-respons en moeilijk waarneembare groepen is gericht op het verminderen van de non-respons in surveys, verbetering van de methodes om voor selectieve non-respons te corrigeren en de verbetering van de waarneming van moeilijk waarneembare groepen. Binnen de strategische programma's wordt nadrukkelijk samenwerking gezocht met externe onderzoeksinstellingen.

Om te komen tot een volledige, samenhangende en consistente statistische beschrijving van gezondheid, welzijn en zorg, is het ontwikkelen van een zorgmodule bij de NR noodzakelijk. Het verkrijgen van inzicht in de ontwikkeling van productievolumen en arbeidsproductiviteit in de gezondheidszorg heeft daarbij hoge prioriteit.

De komende jaren worden de Arbeidsrekeningen uitgebouwd tot een stelsel van 'Arbeidsmarkt-rekeningen'. In het stelsel van Arbeidsmarkt-rekeningen wordt beoogd een beschrijving te geven van de totale arbeidsmarkt, waarin zowel de vraag als het (potentiële) aanbod is opgenomen. Daarbij zal ook onderzocht worden wat de mogelijkheden zijn voor het opnemen van dynamiek op macro-economisch niveau.

Met dit totaaloverzicht over de arbeidsmarkt wordt voorzien in de behoefte aan onderling samenhangende en consistente informatie op dit terrein. Van groot belang is dat de Arbeidsmarkt-rekeningen consistent zijn met de Nationale rekeningen, waardoor ook de economische samenhang gewaarborgd wordt.

De beoogde ontwikkeling voor de loonkostenindex is een compleet beeld te geven van de loon- en arbeidskosten en om het inflatieproces en de dynamiek van de arbeidsmarkt beter te begrijpen.

Activiteiten

De ontwikkeling van het SSB van een ontwikkelingsproject naar een productiesysteem wordt voortgezet. De implementatie van de SSB-werkwijze is ondergebracht in het programma PROGRamma Implementatie SSB (PROGRISS). Binnen PROGRISS wordt de technische en methodologische infrastructuur van het SSB ontwikkeld en worden geïntegreerde statistieken ontwikkeld tot deze productierijp zijn. Steeds meer statistieken worden op de wijze van het SSB geproduceerd. Ook bij de persoonsenquête wordt de werkwijze van het SSB geïmplementeerd. In 2004 worden de demografische gegevens in belangrijke mate ontleend aan de Gemeentelijke Basis Administratie (GBA) en vindt het typeren van beroep, bedrijf en opleiding zo veel mogelijk geautomatiseerd plaats. Primaire waarneming van vacatures, ziekteverzuim, banen en lonen wordt in 2004 geminimaliseerd. Statistieken op het terrein van werkgelegenheid & lonen, sociale zekerheid, ruimte & vastgoed en onderwijs worden in 2004 door PROGRISS geproduceerd. Aan kwaliteitszorg, informatiebeveiliging en meta-informatie wordt extra aandacht besteed. In 2004 komen meer gegevens uit het SSB beschikbaar, onder meer het integrale bestand voor het verslagjaar 2002. Verder wordt een start gemaakt met het uit verschillende bronnen opbouwen van een opleidingsniveauregister voor de bevolking in Nederland. De gegevens over het sociaal-economische totaalbeeld worden ontsloten via StatLine. Daarnaast worden de gegevens van de Volkstelling 2001 via deze elektronische weg gepubliceerd. De samenstelling en levering van microbestanden uit het SSB wordt mogelijk gemaakt en de 'on site'-faciliteiten worden verbeterd.

In 2004 zal een aantal projecten, die in 2003 binnen het programma sociale dynamiek en arbeidsmarkt gestart zijn, een vervolg krijgen. De resultaten van het project waarin de ontwikkeling van nieuwe belangrijke indicatoren die bepalend zijn voor een succesvolle overgang van het initiële onderwijs naar werk centraal staan, worden in 2004 gepubliceerd. Een ander project waarin de langere termijn effecten van onderwijs centraal staan is dan net begonnen. De twee projecten worden samen met het Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt (ROA) uitgevoerd. De resultaten van de projecten over baan-baan mobiliteit en transities van arbeid naar niet-arbeid worden in de tweede helft van 2004 gepubliceerd. In 2004 start daarnaast het project diversiteit in de levensloop van oudere en jongere generaties. Deze drie projecten worden samen met de Organisatie voor Strategisch Arbeidsmarktonderzoek, de Universiteit Tilburg en de Universiteit Utrecht uitgevoerd. Verder zal samen met de Nederlandse Gezinsraad de statistische longitudinale informatie over de wisselwerking tussen huishouden, inkomen en arbeid worden uitgebreid. In 2004 zullen ten behoeve van voorgaande projecten de bestaande longitudinale data bestanden verder verrijkt worden.

Voor het strategisch programma non-respons en moeilijk waarneembare groepen wordt in 2004 een aantal experimenten uitgevoerd waarmee het effect van concrete maatregelen ter verbetering van de respons wordt onderzocht. Wat betreft correctiemodellen voor non-respons zal nagegaan worden of de modellen die voor POLS 1998 zijn ontwikkeld generaliseerbaar zijn (naar andere jaargangen en naar andere onderzoeken). Het onderdeel moeilijk waarneembare groepen concentreert zich op onderzoek naar de beschikbare en te verzamelen informatie over allochtonen en bewoners van instellingen, inrichtingen en tehuizen (ITT). Voor het ontwikkelen van alternatieve waarnemingsmethoden bij deze groepen worden experimenten opgezet.

De statistische informatie over bevolking en huishoudens wordt in drie richtingen uitgebreid: meer longitudinale gegevens (zowel transities als de tijdsduur tussen transities), meer onderscheid naar allochtone groepen (niet alleen de totale groep niet-westerse allochtonen, maar ook onderscheid tussen verschillende groepen allochtonen) en meer gegevens over bevolkings- en huishoudensdynamiek op benedengemeentelijk niveau.

De activiteiten op het gebied van zorg breiden zich uit doordat enerzijds de ontsluiting en outputproductie van de reeds verworven registraties gecontinueerd dient te worden en anderzijds nieuwe registraties in het gezondheid statistisch bestand (GSB) opgenomen moeten worden.

De persoonsstatistieken over het regulier onderwijs (standen, volumes, stromen en cohorten) worden de komende jaren stapsgewijs gebaseerd op het basisregister onderwijsnummer van de Informatie Beheer Groep. Dit leidt tot een versnelling van de output, gedetailleerdere analyses en verbanden met andere thema's. De consequentie is dat eigen waarneming van het CBS kan vervallen. Door koppeling

van persoonsgegevens over actuele onderwijsdeelname uit de Enquête Beroepsbevolking (EBB) aan beschikbare persoonsregistraties over het regulier onderwijs wordt in 2004 informatie verzameld over (kenmerken van) de deelname aan het niet-bekostigd onderwijs.

Vanaf 2004 komen de basiscijfers over de beroepsbevolking uit de EBB als kwartaalgemiddelden beschikbaar. Daarnaast worden cijfers over de structuur van de beroepsbevolking op jaarbasis uitgebracht.

Onderzocht zal worden of een deel van de structuurinformatie over vacatures gebaseerd kan worden op gegevens bij het CWI. Met uitzondering van de beroeps- en opleidingsgegevens worden de structuurcijfers sneller gepubliceerd. In 2004 komen kwartaalcijfers over lonen en arbeidsduur beschikbaar. De uitkomsten voor de kwartaalstatistiek banen worden (mede) gebaseerd op de Loonbelastingbase van de Belastingdienst (LB-base). Daarnaast zal verder worden gewerkt aan het terugdringen van de papieren waarneming. De uitbreiding van de incidentele loonontwikkeling met jaarlonen komt in 2004 beschikbaar.

In 2004 wordt de Ziekteverzuimstatistiek geheel gebaseerd op de bestanden van de Arbo-diensten. De aparte waarneming bij bedrijven en bij de overheid wordt hierdoor beëindigd. De nieuwe statistiek bevat aanzienlijk meer persoonsgegevens dan de oude statistiek. De bestanden worden opgenomen in PROGRISS. De doorlooptijd van de bijstandstatistiek wordt teruggebracht van ruim zes maanden naar ruim drie maanden. In 2004 vinden voorbereidingen plaats voor het overnemen van de waarneming door het CBS van de verschillende vormen van gesubsidieerde arbeid en van reïntegratie van bijstandontvangers in het kader van de nieuwe bijstandwet, de WWB. In het kader van dit thema wordt in 2004 meer informatie gegeven over de mate waarin mensen vanuit de ene naar de andere uitkering doorschuiven en hoe succesvol het zoeken naar werk is verlopen. Verder wordt de actualiteit van de cijfers over uitkeringen vergroot en vindt er verdere afstemming plaats met de UWV. De bestanden worden opgenomen in PROGRISS.

In 2004 wordt binnen het huidige schoolloopbaanonderzoek Voortgezet Onderwijs Cohort Leerlingen andere registratieve bronnen gebruikt ter vervanging van de waarneming via de scholen bij het hoger onderwijs.

Een start voor het uitbouwen van de Arbeidsrekeningen tot Arbeidsmarkt-rekeningen wordt gemaakt door het opnemen van de beroepsbevolking (zowel de werkzame, de werkloze als de niet-beroepsbevolking) in het integratiekader. Deze integratieslag moet in 2004 op kwartaalbasis snelle 'flashramingen' binnen 45 dagen na verslagperiode opleveren voor de werkgelegenheidsontwikkeling, zodat voldaan wordt aan de toezegging in het kader van de PEEI's. Daarbij wordt in 2004 gewerkt aan het op kwartaalbasis samenstellen van een loonkostenindex, een index waarin de kosten per gewerkt uur een belangrijke rol spelen, volgens de daarbij behorende Europese verordening.

3.2 Hoofdthema A.2: Het bedrijfsleven

De statistieken over het bedrijfsleven geven op maand- en kwartaalbasis een beeld van de actuele economische ontwikkelingen (omzet, prijzen, voorraden), terwijl op jaarbasis vooral de structuur van het bedrijfsleven in kaart wordt gebracht. Bij dit laatste gaat het zowel om financieel-economische overzichten als om specifieke aspectbeschrijvingen (zoals energie, technologie en vervoersstromen).

De belangrijkste ontwikkelingen binnen dit thema in de komende jaren zijn samen te vatten in de vier sleutelwoorden: efficiënter, evenwichtiger, sneller, toegankelijker. In 2004 worden verdere stappen gezet om deze veranderingen te realiseren.

Doelstellingen

Bij de doelstelling om een efficiëntere samenstelling van de gegevens te realiseren staat de verlaging van de administratieve lastendruk centraal. Dit volgt zowel uit de doelstellingen van het huidige kabinet als uit de ZBO-doelstellingen van het CBS. Een instrument voor deze lastendrukverlaging is de verdere inrichting van het Economisch Statistisch Bestand (ESB). Hierin kunnen op efficiënte wijze gegevens uit een groot aantal primaire en secundaire bronnen worden samengebracht. Ook zullen voor analysedoeleinden de korte termijngegevens van de 250 grootste ondernemingen met de daarbij

behorende bedrijfseenheden in een database worden gebracht. Daarnaast zal het Algemeen Bedrijfsregister (ABR) een volledige aansluiting op het basisbedrijvenregister (BBR) mogelijk maken. Dit betekent dat de koppeling met de (bedrijfs)eenheden en dus met de gegevens van de Belastingdienst vergaand wordt verbeterd. Verder zullen hierdoor de gegevens over de economische demografie verbeteren.

Met een evenwichtiger beschrijving van het thema bedrijfsleven wordt hier bedoeld dat de informatievoorziening verder wordt aangepast aan de veranderde samenstelling van de economie. Dit is in belangrijke mate de uitwerking van de herprioriteringsoperatie. De belangrijkste ontwikkeling binnen dit thema is de vergroting van de output op het gebied van de commerciële diensten. Andere ontwikkelingen zijn verbetering van de kwaliteit en detaillering van bedrijfstakken op basis van een grotere inzet van secundaire bronnen en een verbetering van de kwaliteit en diepgang van de Prodcom-statistiek. In het kader van het strategisch project Vernieuwing landbouwstatistieken zullen nieuwe statistieken worden voorbereid, inspeland op de informatiebehoefte als gevolg van veranderingen in het Europese landbouwbeleid.

Vermindering van het programma vindt plaats door afschaffing van de statistiek Beurs-NV's en de statistiek Voortgang grond-, weg- en waterbouw.

Zowel qua opzet als qua presentatie van de uitkomsten worden de conjunctuurtest industrie en de conjunctuurtest diensten meer in relatie gebracht met andere statistieken die respectievelijk de industrie en commerciële diensten beschrijven. Dit moet leiden tot een meer integrale, actuelere en snellere statistische beschrijving van de industrie en commerciële dienstverlening.

Vooraf bij de korte termijnstatistieken bestaat een doorlopende druk om sneller resultaten te publiceren. In 2004 zal een aantal maandstatistieken eerder beschikbaar komen en zal in de commerciële dienstverlening de waarneming worden uitgebreid. Verder zal de jaarstatistiek Financiën van ondernemingen eerder beschikbaar komen.

Door internationale organisaties wordt groot belang gehecht aan transparante cijfers over energie, mede gezien de snelle ontwikkelingen op de internationale energiemarkt. Het CBS wil aan die wens tegemoet komen.

De toegankelijkheid van de cijfers over het bedrijfsleven zal worden vergroot, vooral door een verbetering van de informatieverstrekking via internet en StatLine. Ter verbetering van de interpretatie van de cijfers zullen de seizoengecorrigeerde korte termijn cijfers worden verbeterd.

In het kader van de beëindiging van de dagelijkse samenstelling van het CBS-beursindexcijfer zal voor het statistisch beeld van het beroep op de kapitaalmarkt noodzakelijke basiswaarneming voor de Nationale rekeningen en DNB een nieuwe vorm worden ontwikkeld. Hiervoor is nieuwbouw van een ander verwerkingssysteem nodig. Aan Eurostat wordt een bijna volledige opgave gedaan van de verplichte levering van gegevens van kredietinstellingen, verzekeraars en pensioenfondsen volgens de SBS-verordening. Na opschoning van de desbetreffende groepen in het ABR, wordt voor de overige financiële instellingen een statistisch overzicht samengesteld mede bedoeld om aan de toekomstige Eurostat-verplichting te voldoen. Met het nieuwe verwerkingssysteem voor de kwartaal- en jaarstatistiek over verzekeraars en pensioenfondsen zal zowel de relatie tussen kwartaal- en jaargegevens, als ook de kwaliteit van de uitkomsten, worden verbeterd.

De statistiek spaargelden zal worden aangepast aan de veranderingen op deze markt. Er wordt een samenhangend overzicht van sparen en lenen door huishoudens opgesteld.

Activiteiten

Efficiëntere statistiekproductie zal worden bereikt door onder meer het inzetten van secundaire bronnen bij een aantal statistieken ter vervanging van directe waarneming. Dit geldt zowel voor gegevens van de Belastingdienst als voor andere bronnen zoals klantenbestanden van energieleveranciers. De gegevens van de Belastingdienst worden in eerste instantie ingezet bij de korte termijnstatistieken. Ook zal in 2004 het steekproefdesign worden onderzocht op de mogelijkheden van een vergroting van de inzet van secundaire bronnen bij de jaarstatistieken. Verder zal het elektronisch verzamelen van gegevens bij berichtgevers worden uitgebreid. Daarnaast zal het outputdeel van het Economisch Statistisch Bestand gereedkomen, waardoor door middel van de combinatie van gegevens

efficiënter data kunnen worden gegenereerd. Een database voor de korte termijngegevens van de 250 grootste ondernemingen met de bijbehorende bedrijfseenheden zal worden gevuld. In 2004 wordt gewerkt aan het herontwerp van het ABR waardoor onder meer volledige aansluiting op het basisbedrijvenregister wordt bereikt.

Een evenwichtiger samenstelling van de output zal worden bereikt door de uitbreiding van de informatievoorziening over handel en diensten. De uitbreiding is niet alleen van belang om te voorzien in de maatschappelijke behoefte, maar ook voor het ondersteunen van andere nieuwe prioriteiten in de statistiek, bijvoorbeeld Nieuwe Economie, productiviteitsonderzoek, volume-indicatoren en versnelling informatievoorziening conjunctuur. Zo zal op een aantal terreinen de informatie worden verrijkt met volume-indicatoren. In 2004 wordt gestart met het meten en publiceren van de omzetontwikkeling in de zakelijke dienstverlening (SBI 74). Hierbij gaat het om onder andere accountants, rechtskundige dienstverlening, ingenieurs en architecten, keuringsinstellingen, reclame- en adviesbureaus.

Verder zal in 2004 het strategisch project landbouw worden gestart. Hierin wordt ingespeeld op de veranderingen in het Europees Gemeenschappelijk landbouwbeleid: een groter wordend deel van de productiesubsidies zal worden vervangen door rechtstreekse bedrijfssteun. Deze bedrijfssteun is onder meer afhankelijk van prestaties op het gebied van milieu, dierenwelzijn en voedselveiligheid.

In 2003 is een begin gemaakt met de ontwikkeling van een hernieuwde statistiek over de voorraadontwikkelingen. In 2004 zal de statistiek verder worden vormgegeven en ontwikkeld tot een regulier onderdeel van de maandstatistiek. De voorraden zullen een vast onderdeel gaan vormen van het maandelijks persbericht over de omzet en productie van de industrie.

Onderzocht zal worden hoe de Prodcop-statistiek in de industrie verbeterd kan worden zonder gebruik te maken van extra enquêtering. In 2003 is dit al onderzocht bij de kleine nijverheid. Dit zal in 2004 een vervolg krijgen. Ook zal worden onderzocht in hoeverre de Prodcop-informatie van toepassing kan zijn bij het verzamelen van informatie over inkoopspecificaties binnen de productiestatistiek.

Het CBS neemt vanaf 2004 de landelijke overzichten duurzame energie geheel voor eigen rekening. Dit was tot nu toe een coproductie met een ander instituut. Het gebruik van klantenbestanden van energieleveranciers biedt ook de mogelijkheid om witte vlekken in de waarneming op te vangen. In 2004 zullen resultaten voor grote afnemers beschikbaar komen. Voor middelgrote en kleinverbruikers wordt begin 2004 een wettelijke basis verwacht om met klantenbestanden te werken. Daarna kan ook de bewerking van deze bestanden starten.

Ten behoeve van rapportage aan het International Energy Agency (IEA) en Eurostat zullen in 2004 op reguliere basis snelle maandcijfers (binnen één maand) worden geproduceerd met betrekking tot de fysieke stromen van aardolie, elektriciteit en aardgas. In 2002 en 2003 is hiermee voor aardolie op proefbasis een begin gemaakt.

In 2004 zal tevens een aanpassing en uitbreiding plaats vinden van rapportage over elektriciteitsproductie door middel van warmtekrachtkoppeling (WKK). Dit is noodzakelijk om te kunnen voldoen aan de rapportageverplichting die wordt voorgeschreven in een nieuwe EU-richtlijn.

Aan elk record van het Statistisch Bestand Vastgoed wordt een locatiegegevens toegevoegd, waardoor geïntegreerd (ruimtelijk) onderzoek kan plaatsvinden met andere thema's.

Afhankelijk van de ontwikkeling van het door de Adviesdienst Verkeer & Vervoer (AVV) uitgevoerde onderzoek verplaatsingsgedrag (OVG) zal - in de loop van 2004 - een besluit worden genomen over het al dan niet continueren van de door het en t.b.v. het CBS uitgevoerde waarneming.

Concrete activiteiten in het kader van de versnelling van de statistieken over het bedrijfsleven zijn de versnelling van de maandstatistieken van de bouwnijverheid en de kwartaalstatistiek groothandel. In plaats van cijfers op kwartaalbasis zal met ingang van 2004 de ontwikkeling in de horeca op maandbasis worden gepubliceerd. Onderzoek zal plaatsvinden naar mogelijkheden om de industriestatistieken verder te versnellen. In combinatie met een versnelling van de productie index die elders binnen het CBS wordt ontwikkeld, zullen de maandelijks cijfers sneller beschikbaar komen. De statistiek Financiën van Ondernemingen wordt met 2 maanden versneld.

De toegankelijkheid van de gegevens over het bedrijfsleven zal worden vergroot door onder meer de uitbreiding en verbetering van de themapagina's op het internet.

Bij de maandcijfers van de industrie wordt de methode van seizoencorrectie verfijnd, terwijl bij de handel nieuwe seizoengecorrigeerde cijfers beschikbaar komen.

3.3 Hoofdthema A.3: De quartaire sector

Bij de statistieken over de quartaire sector wordt voor de onderdelen overheid, onderwijsinstellingen en de zorgsector een statistisch beeld geschetst van de financieel-economische aspecten. Voor de thema's cultuur & vrije tijd en rechtsbescherming & veiligheid komen bovendien niet-financiële zaken aan de orde. Waar mogelijk zal de beschikbaarheid van uitkomsten worden versneld. Verder wordt ook hier de algemene lijn gevolgd om meer resultaten via StatLine te publiceren. Gebruik makend van nieuwe administratieve ontwikkelingen zijn ook hier, evenals bij het hoofdthema bedrijfsleven, voor 2004 een efficiëntere werkwijze en evenwichtiger informatievoorziening kaderstellend.

Doelstellingen

Efficiency en effectiviteit van de dataverzameling in de zorg zal worden verbeterd. Ook op het terrein van cultuur en vrije tijdsbesteding zijn dergelijke projecten aangewezen. Op het gebied van rechtsbescherming en veiligheid wordt gestreefd naar het meer gebruik maken van bestaande bronnen. In 2004 wordt begonnen bij civiele rechtspraak, bestuursrechtspraak, politie en brandweer.

De belangrijkste verandering die de komende jaren haar beslag zal krijgen is dat het CBS voor alle overheidslagen kwartaaldata gaat samenstellen. Als gevolg van de inwerkingtreding van de nieuwe comptabiliteitsvoorschriften, gaan decentrale overheden vanaf 2004 meer geaggregeerde en gestandaardiseerde informatie aan het CBS opleveren. Inmiddels is een begin gemaakt met deze inputharmonisatie, welke in 2004 wordt voortgezet. De papieren bronnen zullen gebruikt blijven worden, maar in belang afnemen. De EFLO-rapportages die in feite een afslag van de volledige administratie van berichtgevers zijn, zullen eveneens in belang afnemen en op termijn volledig worden vervangen door elektronische rapportages in een vast formaat.

Voorts zal in 2004 een start worden gemaakt met de voorbereiding van het nieuwe stelsel van gemeentelijke informatievoorziening, dat BZK thans ontwikkelt. Kern van dit systeem, dat in 2007 in werking moet treden, is inputharmonisatie en centrale gegevensverzameling en –verwerking door het CBS van de gemeentelijke (financiële) informatie, op basis van de zogenoemde standaardproductenlijst. Het streven is hierover begin 2004 een convenant op te stellen tussen BZK, CBS, Financiën en VNG.

Voor onderwijs wordt er prioriteit gegeven aan de ontwikkeling en reguliere productie van een onderwijsmodule met een geïntegreerde set van financiële en volume-indicatoren over het onderwijsveld. Extra aandacht wordt besteed aan verbetering van de internationale informatievoorziening over onderwijs en de methodologische kwaliteit er van.

Om de 'witte vlekken' in de informatievoorziening te vullen worden productiestatistieken ontwikkeld over huisartsenpraktijken en medisch specialisten, jeugdzorg, maatschappelijke opvang en, wordt de statistiek Arbo-diensten uitgebreid met zgn. 'reïntegratie bedrijven'.

Daarnaast zal het totale terrein van de gezondheids- en welzijnszorg worden beschreven door middel van Zorgrekeningen.

De statistiek Podiumkunsten wordt verder ontwikkeld tot een volwaardige productiestatistiek en er worden Satellietrekeningen Toerisme ontwikkeld als onderdeel van een partieel integratiekader voor de statistieken op het terrein van cultuur, toerisme, sport en recreatie. Ook wordt, onder voorwaarde dat er voldoende externe financieringsmiddelen beschikbaar komen, wederom geparticipeerd in het onderzoek Inkomend Toerisme.

De statistieken op het gebied van rechtsbescherming en veiligheid zullen verder worden ontsloten en de samenhang in deze statistieken zal met behulp van een modelmatige aanpak worden vergroot. Er moet een beschrijving komen van het aanbod van diensten op het terrein van rechtsbescherming en

veiligheid. Daarnaast zal worden getracht meer zicht te krijgen op de verschuiving van aspecten van de strafrechtspraak naar de bestuursrechtspraak.

Activiteiten

Door de inputharmonisatie zal het accent van de werkzaamheden bij het maken van financiële statistieken over decentrale overheden verschuiven: in plaats van door het CBS samenstellen van de gewenste output naar het controleren van de gestandaardiseerde data die berichtgevers aanleveren.

In het kader van het beschrijven van de gemeentefinanciën vanuit de administratieve, functioneel statistische en de macro-economische invalshoek worden zowel via papieren als langs elektronische weg verkregen gegevens verzameld en geanalyseerd. De ontwikkelingsprocessen voor realisatie van de centrale rol van het CBS in de informatievoorziening over decentrale overheden, in het bijzonder de gemeenten, worden in 2004 voortgezet.

De rapportage over de financiën van provincies, gemeenschappelijke regelingen en waterschappen, als ook de integrale beschrijving van de financiën van de Rijksoverheid vindt plaats volgens de administratieve en de macro-economische invalshoek.

Voor het onderwijs worden in de eerste plaats de uitgaven van de overheid in kaart gebracht. Daarnaast omvat deze statistiek de gegevens van de rekeningen van het primair, secundair en tertiair onderwijs conform de definities van de Nationale rekeningen.

De statistieken over huisartsenpraktijken en medisch specialisten en over maatschappelijke opvang worden in 2004 in productie genomen. Voorwaarde is nog wel dat de registraties voldoende beschikbaar en informatief zijn. Verder wordt in 2004 het eerste onderzoek naar de jeugdzorg en de uitbreiding van de statistiek van de Arbo-diensten voorbereid. Deze onderzoeken moeten in 2005 in productie komen.

Naar verwachting komen de eerste resultaten Podiumkunsten eind 2003 beschikbaar. In 2004 wordt deze uitbouw in overleg met diverse overheids- en koepelorganisaties verder ter hand genomen teneinde de statistiek nog beter toe te snijden op de wensen van de gebruikers. In 2004 wordt ook een nieuw onderzoek Inkomend Toerisme gehouden. De resultaten daarvan zullen in 2005 beschikbaar komen.

Voor wat betreft de efficiëntie en effectiviteit van de dataverzameling kan worden gemeld dat in 2003 is gestart met de standaardisatie van de aan de statistieken van zorg, cultuur en vrijetijdsbesteding ten grondslag liggende productieprocessen via het project Impect 3. In 2004 zullen de eerste resultaten van dit project geïmplementeerd worden. Het Algemeen Bedrijvenregister zal daarbij gaan dienen als het centrale populatiekader.

Het project Veiligheidsrekeningen zal worden gestart. Daarbij worden de kosten en financiering van de diensten op het terrein van rechtsbescherming en veiligheid verder uitgewerkt. Ook wordt in 2004 een studie naar de toepassing van de bestuurlijke boete gestart.

In 2004 wordt intensief overleg gevoerd met berichtgevers over een andere, verfijndere wijze van aanlevering uit registraties. Zo wordt er geparticipeerd in twee landelijke werkgroepen van de politie over het gebruik van een nieuw op te zetten registratie. Voor de brandweer wordt uitgezocht in hoeverre het 'tool' EDR (Electronic Data Report) kan worden ingezet. Ook wordt onderzocht of het Geïntegreerd Meldkamer Systeem (GMS) bruikbaar is ter vervanging van de huidige wijze van berichtgeving. Met het Bureau Internetsystemen en -toepassingen wordt bezien in hoeverre berichtgeving over faillissementen, surseances en schuldsanering effectief kan worden gemaakt.

3.4 Hoofdthema A.4: Economie

Tot het hoofdthema Economie behoren naast het macro-economische beeld dat aan de hand van de nationale rekeningen wordt geschetst ook economie-brede onderwerpen als internationale relaties, prijzen en de kapitaalgoederenvoorraad. Een integraal beeld van innovatieve ontwikkelingen maakt ook deel uit van dit hoofdthema. Verder wordt een integraal beeld geschetst van de relaties tussen de fenomenen arbeid, leefsituatie en milieu.

Doelstellingen

Bij het hoofdthema Economie krijgt het aspect *evenwichtiger statistisch programma* vooral gestalte via kwaliteitsverbetering en het samenstellen van macro-economische grootheden op kwartaalbasis. Met name gestimuleerd door internationale institutionele gebruikers wordt ook ingestoken op versnelling.

In 2005 zal de revisie 2001 van de Nationale rekeningen worden afgesloten. Het betreft hier vooral een revisie op de bronnen en methoden. Ten behoeve van de daarna samen te stellen tijdreeksen worden momenteel nieuwe methoden en hulpmiddelen ontwikkeld. Deze investeringen moeten leiden tot een beter beheersbaar productieproces en het mogelijk maken om de kwalitatief betere tijdreeksen te kunnen samenstellen.

Onderzocht wordt hoe de kwartaalramingen volledig kunnen worden ingebouwd in de cyclus van de NR. Jaarlijks zullen er rapportages verschijnen over de kwaliteit van deze ramingen. Nieuwe methoden worden ontwikkeld en geïmplementeerd voor de raming van volume en prijzen van diensten.

De analyse in het kader van de aanbod- en gebruiktabellen (AGT) zal in de toekomst op een hoger aggregatieniveau moeten plaatsvinden dan de feitelijk gebruikte detaillering. Bekeken wordt welke mogelijkheden hiertoe aanwezig zijn. Hierbij worden ook de kwartaalrekeningen betrokken.

Vanwege de voorbereidingen van een verordening die hoge eisen stelt aan tijdigheid (90 dagen), invoeringsmoment (2005), kwaliteit en specificatie van de kwartaalsectorrekeningen, is in 2000 al gestart met de ontwikkeling van kwartaalsectorrekeningen. In 2005 worden de eerste ramingen van kwartaalgegevens voor institutionele sectoren gegeven.

Concrete punten waarmee het komende jaar wordt gestart zijn de verdere uitbreiding van de NAMEA (de milieumodule bij NR) met nieuwe thema's (bijvoorbeeld watergebruik, ruimtegebruik en verspreiding), een nieuwe indeling van huishoudens in de Social Accounting Matrix (SAM) en een verdere uitwerking van gegevens over Structurele indicatoren in samenhang met arbeidsrekeningen en SESAME (System of Economic and Social Accounting Matrices including Extensions) .

De snelheid waarmee de conjunctuurstatistieken en de Nationale rekeningen (kwartaal- én jaarcijfers) gepubliceerd worden, zal de komende jaren worden verhoogd. Een belangrijk criterium voor de uiteindelijke beslissing tot versnelling is de betrouwbaarheid van de ramingen. In dit kader zal ook onderzoek worden gedaan naar mogelijkheden tot verhoging van de betrouwbaarheid gegeven de huidige snelheid. Voor een adequate beschrijving van de conjunctuur zal een aantal kwartaalindicatoren omgezet worden naar maandindicatoren.

Statistische informatie over internationale transacties wordt op diverse punten verbeterd. Het is dan ook wenselijk om een kader te ontwikkelen waarmee economische bewegingen als internationale fusies, uitbesteden van productieve activiteiten aan dochters in het buitenland en facturering vanuit één centrum voor Europa, goed beschreven kunnen worden. Naast versnelling worden fenomenen als wederuitvoer, doorvoer, internationaal dienstenverkeer en Foreign Affiliates Trade Statistics (FATS) uitvoeriger beschreven. Ook worden seizoengecorrigeerde uitkomsten in het programma opgenomen.

Bij het thema prijzen gaat gewerkt worden aan een totale redesign van de consumentenprijsindex (CPI) en de Europees geharmoniseerde variant (HICP), waarbij de steekproef en de prijswaarneming c.q. de logistiek centraal staan. Hiertoe behoort ook de ontwikkeling van prijsindexcijfers voor de bouwnijverheid, waarbij prioriteit wordt gegeven aan de burgerlijke en utiliteitsbouw.

Bij de basisverlegging van de producentenprijzen voor de industrie (PPI) naar 2000=100 wordt begin 2004 al een deel van een breed pakket maatregelen doorgevoerd waarmee wordt beoogd de kwaliteit van de PPI op een aanvaardbaar niveau te brengen. Ter verhoging van de efficiency zal aandacht worden besteed aan het logistieke proces.

Medio 2004 zal de liberalisering van de energiemarkt zijn voltooid. Daarom zullen naast prijsindexcijfers voor de productie van elektriciteit en het verbruik daarvan ook indexcijfers voor het transport (transmissie) en de distributie worden ontwikkeld.

Uit hoofde van EU-verordeningen voor prijs- en volumemeting voor de NR en de korte termijnstatistieken (STS) zal de set prijsindexcijfers voor de zakelijke dienstverlening en andere commerciële diensten voor zover noodzakelijk worden gecombineerd.

De overgang naar de kenniseconomie is voor Europa en zeker ook voor Nederland een prioriteit. Hierbij zal aandacht worden besteed aan de kennismodule en structurele indicatoren. De kennismodule zal worden uitgebreid met verschillende soorten kapitaalgoederen, onder andere software, en met verschillende soorten arbeid. Daarnaast zal de kennismodule samenhangende informatie leveren ten behoeve van de Structurele indicatoren die de voortgang van de Lissabon-strategie monitoren.

Activiteiten

Na afloop van de revisie 2001 van de NR worden de effecten van deze revisie teruggelegd in de tijdreeks 1969-2000. De inhoudelijke en cijfermatige voorbereidingen starten in 2004.

Onderzocht wordt welke alternatieve mogelijkheden er zijn om jaarlijks aanbod- en gebruikstabellen samen te stellen en toch aan de EU-verplichtingen en de wensen van belangrijke gebruikers als CPB, DNB en departementen te voldoen en tegelijkertijd het kwaliteitsverlies zo klein mogelijk te houden.

Voor de Sectorrekeningen wordt een volledig rekeningenstelsel naar sectoren op kwartaalbasis ontwikkeld. De eerste prioriteit voor volledige sectorrekeningen op kwartaalbasis ligt bij de overheid. Hiervoor wordt gewerkt aan de opzet van financiële rekeningen op kwartaalbasis en publicatie van de resultaten van de kwartaalsectorrekeningen.

In het kader van de nationale coördinatie van de CBS-conjunctuurstatistieken worden manieren om het conjunctuurbeeld als geheel te schetsen en te analyseren ontwikkeld. Ook vindt er onderzoek plaats naar het ontwikkelen van methoden voor een substantiële versnelling van conjunctuurstatistieken, als ook het EFC action plan (Economic and Financial Committee) vraagt om een substantiële versnelling van een aantal macrostatistieken.

Een ander belangrijk aspect is het sturing geven aan de CBS-brede internationale coördinatie van de Europese Short Term Statistics (STS)-verordening, seizoencorrectie ten behoeve van korte termijnstatistieken en het ontwikkelen van nieuwe indicatoren en ramingmethodes voor de STS-verordening. In dit kader wordt ook bijgedragen aan het ontwikkelen van een wetgevend kader inzake statistische kwaliteitsanalyses en uitvoering hiervan door middel van kwaliteitsrapportages als ook de uitsplitsing van de in- en uitvoerprijzen naar eurozone en niet-eurozone.

Betreffende de wederuitvoer zal in 2004 het onderzoek zich richten op het verder uitsplitsen van de wederuitvoer in wederuitvoer waarbij weinig/niets met de ingevoerde goederen gebeurt, behoudens het om vervoertechnische redenen verpakken (vergelijkbaar met doorvoer), en wederuitvoer waarbij VAL- (Value Added Logistics) en VAS-activiteiten (Value Added Services) plaatsvinden, en waarbij er sprake is van meer toegevoegde waarde. Vanaf 2004 zullen maandelijks cijfers over de doorvoer worden gepubliceerd. Om meer grip te krijgen op de problematiek van de grote dynamiek in de populatie van bedrijven die diensten in- of uitvoeren wordt in 2004 gewerkt aan de verbetering van het steekproefkader. Daarnaast wordt gestart met een verbeterd steekproefontwerp, worden transitohandelaren en verzekeringsbedrijven toegevoegd aan de waarneming en worden de resultaten van het reisverkeer verfijnd onder meer door het gebruik van spiegelgegevens.

Voor het in productie nemen van de FATS-tabellen zal afstemming moeten worden bereikt met de productiestatistieken (de SBS leveringen). De Micronoom-database wordt uitgebreid met buitenlandinformatie.

De meest recente seizoengecorrigeerde cijfers hebben betrekking op het eerste kwartaal 2001. In 2004 wordt de reeks geactualiseerd. Daarvoor wordt gebruik gemaakt van een nieuwe methode: Census X12.

Met het oog op de tijdigheid lijken de grenzen van het productieproces momenteel bereikt; een verdere versnelling stuit op het probleem van een sterk afnemende respons, waardoor de onbetrouwbaarheid toeneemt. Daarom wordt in 2004 doorgedaan op de al ingeslagen weg om met behulp van econometrische schattingsmodellen snelle, hooggeaggregeerde cijfers beschikbaar te stellen. Tevens zullen 'early estimators' van andere landen worden geanalyseerd en daar waar zinvol worden geïmplementeerd.

In 2004 zal de informatie over internationale handel die via StatLine beschikbaar is verder worden uitgebreid. Naast (definitieve) jaarcijfers, zullen ook kwartaalcijfers in StatLine opgenomen worden. Onderzocht zal moeten worden wat de beste methode is om deze cijfers te presenteren.

In het kader van de EU-verordeningen op het terrein van de HICP worden de compliance monitoring enquêtes ingevuld en uitkomsten van de HICP op reguliere basis gecontroleerd.

Er worden diverse werkzaamheden op het gebied van prijsanalyse en procesbegeleiding verricht. De nadruk ligt hierbij op het ondersteunen van de implementatie van aanbevelingen die volgen uit de Quick scan Producentenprijzen en het verder verbeteren van de processen bij de samenstelling van de producentenprijsindexcijfers voor de industrie. Voor consumentenprijzen zal de nadruk liggen op het ondersteunen van de jaarlijkse basisverlegging van de CPI en de implementatie van scannerdata voor wit- en bruingoed.

In het verlengde van het onderzoek naar de elektriciteitsmarkt wordt verder gewerkt aan de opzet van prijsindexcijfers voor productie, transport en afzet van elektriciteit. Ook het onderzoek naar en de implementatie van de prijs- en volume-index van diensten wordt voortgezet.

De samenhang van arbeidsstatistieken en economische statistieken wordt in ruime zin verder ontwikkeld. Het gaat daarbij zowel om korte termijn als om jaar- of structuurstatistiek. Daarnaast wordt ook de samenhang tussen milieugegevens (waaronder de belangrijkste milieuthema's) en de macro-economische indicatoren in de Nationale rekeningen, als ook een integratie tussen de Nationale rekeningen, de Arbeidsrekeningen en de Sociaal-economische rekeningen verder ontwikkeld.

In het kader van SESAME wordt onderzocht op welke wijze de uiteindelijke afleiding van Structurele Indicatoren hierin kan worden verankerd.

De statistiek Kapitaalgoederenvoorraad wordt stopgezet als gevolg van de herprioriteringsoperatie. Het laatste verslagjaar waarover wordt gerapporteerd is 2002.

De waarneming van de statistiek Automatisering zal, eveneens in het kader van de herprioriteringsactie, met ingang van verslagjaar 2003, worden teruggebracht tot het minimum dat de komende EU-verordening opdraagt: het financiële blok wordt van de vragenlijst afgevoerd en de waarneming in grootteklasse 3 wordt gestaakt. De vraagstelling over e-commerce zal voor verslagjaar 2003 nog gecontinueerd worden via deze enquête; dit in afwachting van alternatieven voor deze vorm van waarneming.

3.5 Hoofdthema A.5: Milieu

Tot het hoofdthema Milieu behoren statistieken die in fysieke termen de door menselijke activiteiten veroorzaakte druk op het milieu beschrijven, naast statistieken die een beschrijving geven van de kosten ter bestrijding van milieuverontreiniging en de uitgaven voor behoud van natuur en landschap. Verder maken statistieken over ervaren milieuhinder en milieugedrag deel uit van dit thema. Daarnaast wordt ook de samenhang tussen milieugegevens (waaronder de belangrijkste milieuthema's) en de macro-economische indicatoren in de Nationale rekeningen, als ook een integratie tussen de Nationale rekeningen, de Arbeidsrekeningen en de Sociaal-economische rekeningen verder ontwikkeld.

Doelstellingen

Voor de realisatie van de voornemens van het MJP zijn voor het hoofdthema Milieu voor het jaar 2004 de volgende doelstellingen geformuleerd:

Met ingang van 2004 wordt beoogd een versnelling te bereiken van de definitieve cijfers over het jaar t-2 voor de statistieken die de door menselijke activiteiten veroorzaakte milieudruk beschrijven. Een andere vorm van versnelling is het doorlopend bijwerken van de Internet-versie van het Milieu- en Natuurcompendium. Aan inputzijde zal gebruik worden gemaakt van elektronische milieujaarverslagen. Een uitbreiding van de statistische informatie ligt in het voldoen aan de gegevensvraag die voortvloeit uit de eind 2002 van kracht geworden Europese Verordening Afvalstoffenstatistieken. Verder zal aan twee inhoudelijke onderwerpen expliciet aandacht worden besteed, te weten herbezinnen op de wijze waarop milieukosten in beeld worden gebracht, en een eenduidige afbakening en definiëring van het begrip natuurkosten.

Bij het voortzetten van de reguliere productie van milieustatistieken doet zich een probleem voor bij de statistiek luchtverontreiniging en in het bijzonder de berekening van de verkeersemissecijfers. De aanvoer van de benodigde basisgegevens voor deze berekeningen is momenteel niet gewaarborgd. Verder worden voorbereidingen getroffen voor het ordentelijk overdragen van de natuurstatistieken aan een andere instantie.

Activiteiten

Er zal aan worden gewerkt om de gegevens over water- en luchtverontreiniging, de mestproductie en de mineralenbalansen over het jaar 2002 reeds in maart 2004 beschikbaar te hebben. Daarmee zullen de cijfers gebruikt kunnen worden in de evaluatie van het milieubeleid die het Milieu- en Natuurplanbureau in mei via de Milieubalans presenteert.

Om te komen tot een doorlopend bijgewerkte internetversie van het Milieu- en natuurcompendium zullen als eerste stap in 2004 minimaal vier 'update-momenten' worden gerealiseerd.

Er zal een project worden gestart om de, naar verwachting in 2004 op gang komende stroom van elektronische milieujaarverslagen op een effectieve en efficiënte wijze in te zetten voor de samenstelling van milieustatistieken.

De reeds bestaande afvalstoffenstatistieken van het CBS vormen een belangrijke basis voor het voldoen aan de nieuwe Europese Verordening. Voor de gegevens waarin het CBS nog niet kan voorzien, zal zoveel mogelijk gebruik worden gemaakt van gegevens die al door andere instanties worden verzameld. Enige uitbreiding en bijstelling van de afvalstoffenstatistieken bij het CBS kunnen echter niet worden uitgesloten. Voor het noodzakelijke onderzoek- en ontwikkelingswerk is extra capaciteit toegekend via de zo genaamde EU-gelden. Eind 2004 zal het merendeel van de werkzaamheden afgerond zijn, zodat in 2005 de daadwerkelijke verzameling van de gegevens over 2004 (het eerste referentiejaar van de verordening) ter hand kan worden genomen.

Een studie zal worden gestart die eind 2004 antwoord moet geven op de vraag of, en zo ja op welke wijze, 'internationale' kosten in de milieukostenstatistieken dienen te worden geïntegreerd.

Een recent ingesteld platform 'Definitie natuurkosten', waarin gebruikers en leveranciers van dergelijke informatie vertegenwoordigd zijn, zal in 2004 met voorstellen komen.

Er zal worden gezocht naar wegen om de gegevens die voorheen uit het Personen Auto Panel kwamen toch te actualiseren. Actualisatie van die gegevens is voor een zorgvuldige berekening van verkeersemisies van groot belang; het uitblijven ervan gaat steeds meer klemmen. De samenwerking met (potentiële) gegevensleveranciers voor en gebruikers van verkeersemisieberekeningen zal worden voortgezet en in 2004 leiden tot voorstellen om, binnen de bestaande capaciteit, de kwaliteit van de berekeningen te verbeteren.

Onder voorwaarde van finale besluitvorming in de CCS zullen de natuurstatistieken vanaf 2005 niet meer door het CBS worden gemaakt. Daarom wordt in 2004 nog wel de reguliere productie gerealiseerd maar zijn geen nieuwe ontwikkelingen meer voorzien. Extra inspanningen zullen zich richten op een goede overdracht aan een andere instantie zodat de informatievoorziening niet nodeloos wordt onderbroken.

3.6 Hoofdstuk A.6: Regionale statistieken

Binnen dit hoofdstuk worden geïntegreerde regionale statistieken met informatie over verschillende onderwerpen samengesteld. Het gaat hierbij niet alleen om provinciale en gemeentelijke statistieken, maar ook om andere gebiedsindelingen en benedengemeentelijke informatie. Daarnaast zijn er ruimtelijke statistieken over bodemgebruik en fysieke infrastructuur.

Doelstelling

In het kader van de monitoring van het regionaal beleid van de Europese unie is te verwachten dat er een toenemende vraag zal zijn naar (nieuwe) regionale gegevens. De NUTS-verordening heeft tot gevolg dat bij veranderingen in de regiogrenzen nieuwe tijdreeksen moeten worden samengesteld.

Daarnaast zal de oplevering van de regionale gegevens versneld moeten worden. Tevens worden hogere eisen gesteld aan rapportages over de kwaliteit van de aangeleverde data.

Hieraan kan alleen worden voldaan indien de brongegevens tijdig beschikbaar zijn en voldoende kwaliteit hebben. Onderzoek naar de efficiency in het verwerkingsproces en verdere automatisering van dit proces zal om die reden de nodige aandacht krijgen.

Op het gebied van regionale statistieken wordt met name gestreefd naar het opzetten van een basisregister adressen/objecten en het uitbreiden van statistische output.

Activiteiten

In 2004 volgt het derde, tevens laatste jaar, van de overeenkomst tussen het CBS en Eurostat voor het uitvoeren van werkzaamheden betreffende regionale statistieken van de EU-lidstaten. Hierbij worden voorstellen gedaan over samen te stellen kwaliteitsrapporten en aanvullende regionale gegevens voor het volgen van de economische en sociale ontwikkeling van de regio's van de EU-Lidstaten.

Als gevolg van de NUTS-verordening worden bij veranderingen in de grenzen van de regio's reeksen tot vijf jaar terug gerealiseerd. Daarnaast legt de vraag naar informatie over de kwaliteit een toenemende capaciteitsclaim.

De output over regionale economische jaarcijfers wordt gevormd door bedrijfstakgegevens tot op het niveau van de COROP-gebieden; dit betreft toegevoegde waarde, werkgelegenheid en uitvoer. Voorts komen gegevens beschikbaar over het BBP en de bruto investeringen.

In 2004 wordt een nieuwe opzet ontwikkeld voor de opbouw van een basisregister van adressen/objecten. De publicatie Regionale Kerncijfers Nederland wordt verder uitgebouwd en het aantal gegevens in Kerncijfers Wijken en Buurten wordt uitgebreid.

3.7 Hoofdstuk A.7: Algemene statistische activiteiten

Tot de algemene statistische activiteiten worden CBS-brede activiteiten gerekend die nauw samenhangen met innovatieve ontwikkelingen van de statistische processen. De effecten ervan zijn zowel gericht op interne processen als op dienstverlening aan berichtgevers en gebruikers. Dit alles is erop gericht om met beperkte middelen de missie van het CBS, te weten *het samenstellen en publiceren van onbetwiste, samenhangende, actuele statistische informatie die relevant is voor praktijk, beleid en wetenschap* te realiseren. Het hoofdstuk is onderverdeeld in de thema's Standaards, classificaties en methoden; Berichtgeversservice en Gebruikersservice

Doelstellingen

Het CBS wil zich profileren als Bureau of Standards. Deze ambitie geldt niet alleen voor statistische definities en classificaties, maar ook om de mogelijkheden tot het gebruik van gegevensbestanden van derden te verruimen met als neveneffect verlaging van de administratieve lastendruk. In dit kader wordt onderzocht hoe respondenten kunnen worden bewogen tot de voor het CBS goedkope elektronische aanlevering van gegevens. Het gebruik van standaarden in bedrijfsadministraties speelt hierbij een belangrijke rol. Verder valt er nog efficiencywinst te boeken door controle en correctie deels te automatiseren.

Kwaliteit heeft diverse aspecten, zoals actualiteit, nauwkeurigheid en gestandaardiseerde verwerking. Ook in 2004 wordt ingezet op verbetering van de actualiteit en ontwikkelen van betere meetinstrumenten voor de overige kwaliteitsaspecten.

Output van het CBS zal steeds meer worden geproduceerd door informatie uit registraties en aanvullende surveys te combineren. Bijkomend voordeel hiervan is dat nieuwe wegingstechnieken kunnen worden ontwikkeld en aangewend om vertekeningen ten gevolge van toenemende non-respons te reduceren.

Doelstelling van de gebruikersservice (website, StatLine, papieren publicaties en informatieverstrekking) is een optimale verspreiding van CBS-informatie. Hierbij gaat het niet alleen om de informatie zelf maar ook om het verhaal achter de cijfers. Bij het verspreiden van de informatie is het van belang dat het CBS naar voren komt als een leverancier van onbetwistbare en hoogwaardige

informatie. Voor een optimaal gebruik zal de presentatie van de informatie aan moeten sluiten bij verschillende groepen in de samenleving. Een wetenschapper heeft een andere behoefte aan CBS-informatie dan een startende ondernemer die informatie wil hebben om een ondernemingsplan op te stellen.

Het telefonische interviewen van personen en huishoudens, de telefonische rappelling van berichtgevers en de beantwoording van telefonische vragen van berichtgevers wordt geprofessionaliseerd en de efficiency wordt verhoogd door de implementatie van een CBS-breed Contact Center.

Activiteiten

In het jaar 2004 zal de focus voornamelijk gericht zijn op de herziening van de internationale classificaties van de economische activiteiten en deels daarmee verbonden de classificaties van de goederen en diensten. Tevens wordt er gewerkt aan de centrale opslag van de beschrijving van de gebruikte concepten om enerzijds de beschrijving zelf op elkaar af te stemmen en anderzijds het gebruik van identieke concepten te bevorderen. De ontwikkeling van de belangrijke internationale XML-standaard (eXtended Markup Language) voor bedrijven (XBRL/eXtensible Business Reporting Language) wordt door het CBS sterk ondersteund. Lidmaatschap van XBRL-Nederland en ondersteuning van proefprojecten geven het belang weer dat het CBS hecht aan uniformering van bestandsuitwisseling en de inhoud van concepten.

De methodologische activiteiten zijn in drie rubrieken in te delen, te weten: het verlenen van specifieke diensten aan statistische divisies en de staven; op eigen initiatief verrichten van research & development (R&D) voor de middellange termijn; cursusontwikkeling & doceren en algemene diensten zoals auditing en testfaciliteiten.

De specifieke dienstverlening betreft enerzijds adviezen, met name op het gebied van vragenlijst-ontwerp, steekproeven, schatten, controle & correctie en beveiliging. Anderzijds wordt ook deskundigheid ingebracht door deelname in grote statistische projecten. Daarnaast doen methodologen zelf geïnitieerde R&D voor de middellange termijn, die overigens wel is afgestemd met de statistische divisies.

De komende jaren zullen kwantitatieve maatstaven ontwikkeld worden voor het meten van de verschillende kwaliteitsdimensies. Zo'n instrument maakt het mogelijk de kwaliteit van statistieken te monitoren en te verbeteren. Een belangrijke stap in de richting van standaardisatie is dat er bij elke stap in het statistische productieproces een lijst gevalideerde methoden wordt opgesteld, met bij elke methode een aanduiding wanneer die kan worden gebruikt en wanneer niet. In de onderzoeksbeschrijvingen op StatLine kan straks worden verwezen naar de methoden in deze reeks en zo vormt deze een essentieel onderdeel van de verantwoording van het CBS naar de gebruikers van onze statistieken. De eerste rapporten zullen in 2004 gereed komen en de 'state of the art' beschrijven voor een aantal stappen in het statistisch proces. In 2006/2007 moet de reeks dekkend zijn, maar deze is nooit af: inzichten en omstandigheden veranderen.

Bij het ontwikkelen van methoden en technieken wordt veel samengewerkt met universiteiten, methodologische afdelingen in buitenlandse statistische bureaus en planbureaus. Er zijn tot 2008 vijf à zes academische promoties te verwachten. Onderzoeksresultaten zullen worden gepubliceerd in wetenschappelijke tijdschriften en gepresenteerd op congressen.

De buitendienst voor het bedrijfsleven zal naar vorm en inhoud worden omgevormd. In het kader van herprioritering zal de taakgroep in 2010 21 vte minder tellen. De gefaseerde invoering vangt aan in 2004.

De software van het IRIS-pakket (aangiftesysteem voor de Statistiek Internationale handel) moet door de uitbreiding van de EU worden aangepast.

De operationalisering van Electronic Data Reporter (EDR) maakt het mogelijk elektronisch de vragenlijsten voor de korte termijn statistieken via het IMPECT-systeem uit te zenden en te verwerken. Beoogd wordt een toename van de respons, minder rappelleren en minder data-invoer. Doelstelling is dat in 2004 50% van de respons elektronisch wordt verkregen.

Voor de bedrijfsstatistieken vindt verdere stroomlijning van waarneming plaats binnen het project Impect. Voor ogen staat een verbeterde vraagstelling die meer aansluit bij binnen de bedrijven gehanteerde begrippen, indelingen en informatiestromen. Het onderzoek naar een elektronisch in te vullen vragenlijst wordt met kracht voortgezet; in 2004 vindt een pilot plaats. Daarmee wordt ook beoogd een verhoogde respons te realiseren. Verder onderzoek naar functionele statistieken op inpasbaarheid in het IMPECT-systeem moet dit aantal uitbreiden.

Om tot snellere ramingen te komen wordt bij de Korte termijnstatistieken een pilot uitgevoerd met een 'tweegolven model'. Een eerste raming zal worden gebaseerd op een beperktere primaire waarneming; een definitief cijfer (tweede golf) door toevoeging van BTW-informatie. Het beoogde effect is: minder primaire waarneming, dus minder data-invoer en minder gaafmaken en minder appelleren. Er zal een pilot worden uitgevoerd bij de maandstatistiek van de detailhandel.

Het kenniscentrum 'bedrijfsadministratie en accountancy' zal in 2004 verder vorm krijgen. De bedoeling is om kennis over zaken betreffende een efficiënte berichtgeversbenadering in het centrum te verzamelen.

Het vervolgingsbeleid zal worden aangescherpt. Medio 2003 is gestart met het project Handhaving. Doel van het project is de snelheid, kwaliteit en volledigheid van de respons te verhogen door bedrijven bewust te maken dat het CBS de responsverplichting daadwerkelijk kan en zal handhaven. Het project voorziet in de oprichting en inrichting van een nieuw organisatieonderdeel voor de handhaving van de statistiekverplichting. De nieuwe CBS-wet kent namelijk het CBS met ingang van 2004 de bevoegdheid toe om berichtgevers die niet aan hun verplichting voldoen, een boete en/of last onder dwangsom op te leggen.

Door de technologische en maatschappelijke ontwikkelingen zal de CBS-website bij het verspreiden van resultaten van CBS-onderzoek een steeds nadrukkelijker rol spelen. Voor gebruikers is het niet altijd eenvoudig om uit dit overweldigende aanbod te kiezen. Voorkomen moet worden dat gebruikers de CBS-website links laten liggen omdat ze teveel moeilijke keuzen moeten maken.

Naast een steeds duidelijker thematische organisatie van de site zullen – afhankelijk van de vraag – onderdelen ontwikkeld worden voor speciale doelgroepen, zoals scholieren. Om de website ook toegankelijker te maken voor de individuele gebruiker wordt gestart met nader onderzoek naar de mogelijkheden hiervoor. Hierbij wordt gedacht aan profiling of een interactief geautomatiseerd vragen-aanbodspel. Daarnaast wordt de website 'geïnternationaliseerd', wat bijvoorbeeld zal leiden tot een uitbreiding van het Engelstalige deel van de CBS-website.

Er worden nieuwe toegangsvormen op de site ontwikkeld worden om StatLine beter en voor meer gebruikers te ontsluiten. In 2004 zal - net als met persberichten - begonnen worden met een publicatiekalender van StatLine-matrices. Gebruikers zijn zodoende goed op de hoogte wat het CBS zal gaan publiceren. Verder zal StatLine worden uitgebreid met een archief waardoor – ook voor gebruikers - oudere versie van reeds gepubliceerde gegevens zijn te achterhalen.

Het papieren publicatiepakket wordt meer gericht op beknopte, zeer toegankelijke publicaties zoals "Nederland langs de Europese meetlat", brede publicaties waarin het verhaal achter de cijfers wordt gepresenteerd (zoals de Nederlandse economie), en publicaties waarin het CBS zijn rol als kennisinstituut tot uiting brengt. Bijdragen van het CBS in andere publicaties zullen worden uitgebouwd om een breed publiek te bereiken.

De planning van de papieren en StatLine-publicaties is in annex 3a, resp. 3b opgenomen.

Bij de informatieverstrekking is in juli 2003 betaaltelefoon ingevoerd. Tot op heden heeft dit niet tot negatieve reacties geleid. Dit is voor een groot deel te danken aan het feit dat al het gepubliceerde materiaal gratis ter beschikking wordt gesteld op de website en omdat er een gratis 0800-nummer is ingesteld voor het meest gevraagde CBS-cijfer (consumentenprijsindex). In 2004 zal verder worden nagegaan hoe – m.n. door de website – de zelfwerkzaamheid van informatievragers verder kan worden bevorderd.

Een CBS-breed outbound ('naar buiten bellend') Call Center met een adequate formatieve bezetting en een professionele technische infrastructuur die voldoet aan de geldende Arbo, NEN en andere van toepassing zijnde voorschriften, wordt opgezet. Dit omvat een centrale organisatie met eenduidige

functiebeschrijvingen en werkafspraken, met goed geëquipeerde medewerkers en een reële beloningsstructuur. Daarnaast wordt het rappendproces op uniforme wijze beschreven binnen de centrale organisatie met een aansluiting naar de activiteiten binnen de statistische divisies. Een centraal informatiesysteem, dat de Call Center activiteiten integraal ondersteunt, wordt opgezet en management informatie, waardoor de effectiviteit van telefonisch interviewen en rappelleren zichtbaar wordt, komt beschikbaar. Een belangrijk deel van de resultaten wordt in 2005 en 2006 gerealiseerd

Op internationaal gebied worden gegevens uit online en offline bestanden van Eurostat verkocht, onder behoud van een door Eurostat vastgesteld prijsbeleid. Dit prijsbeleid en het gehele disseminatiebeleid van het Europees Statistisch Stelsel zal in 2004 worden herzien. Daarnaast is het CBS één van de leveranciers van cijfermateriaal aan internationale organisaties. Hierbij worden nieuwe leveringssystemen ingevoerd om tot een eenduidiger en meer efficiënte aanlevering van data aan deze organisaties te komen.

4. Ondersteunende activiteiten (B-thema's)

4.1 Hoofdthema B.1: ICT

Eind vorige eeuw heeft het CBS een periode doorgemaakt waarin de investeringen in middelen en kennis op ICT gebied op een relatief laag niveau stonden. Om de ambities van de CBS Strategienota waar te kunnen maken moet er meer in ICT geïnvesteerd worden. Op basis van een lange termijn materiële begroting voor ICT vond overleg met het Ministerie van EZ plaats over het investeringsniveau. N.a.v. dit overleg is besloten tot een substantiële verhoging van het ICT budget voor de komende jaren (€3,5 mln. extra). De extra middelen dienen te worden gebruikt voor in de lange termijn begroting omschreven doeleinden. De verhoging zal gefaseerd worden afgebouwd; het CBS zal in toenemende mate zelf voor aanvullende middelen t.b.v. ICT moeten zorgen.

De ICT strategie is vastgelegd en wordt jaarlijks geactualiseerd. Najaar 2003 wordt de bijgestelde versie van de vooral technisch georiënteerde nota "Richting van de IT bij het CBS in 2003 (Technisch kader voor automatiseringsplannen)" aan het Directiebestuur voorgelegd, vergezeld van een nota van meer algemene aard: 'ICT Strategie (update 2003)'.

Met betrekking tot ICT geldt dat er achterstanden moeten worden weggewerkt en dat er in nieuwe technologie geïnvesteerd moet worden. De middelen daarvoor dienen grotendeels gevonden te worden in het reguliere ICT budget.

Bij de inhaalslag gaat het vooral om:

- vervanging van verouderde maatwerksystemen door moderne nieuwbouw,
- vervanging van producten als Oracle, Delphi en Paradox door Microsoft producten,
- het op peil brengen van onderzoek naar moderne ICT-toepassingen;
- vervanging van verouderde ICT-middelen [in tegenstelling tot wat in de meerjarenplanning werd gesteld, zullen in 2004 de telefooncentrales, de telefoniebekabeling en de netwerkbekabeling niet worden vervangen. Gezien de aanstaande ontwikkelingen op het gebied van huisvesting is een dergelijke investering momenteel niet opportuun;
- het wegwerken van de kennisachterstand bij het automatiseringspersoneel.

Bij de vernieuwingslag gaat het om investeringen in voor de toekomst van het CBS belangrijke zaken als:

- een meer open, maar toch optimaal beveiligde netwerkstructuur,
- Internet applicaties, waar nodig met gebruikmaking van integratietalen en -componenten als XML en Web services,
- datawarehouse technologie,
- herinrichting van de gegevensopslag (storage) en uitbreiding van de capaciteit (met naast de autonome groei ook extra capaciteit voor datawarehousing en de opslag van registraties en andere extern verworven bestanden,)
- hulpmiddelen voor professionele softwareontwikkeling, beheer en project management,
- kennismanagement en workflow management,
- automatisering van de bedrijfsvoering,
- digitalisering van de papierstroom plus elektronische archivering,
- elektronische waarneming en gebruik van bestaande registraties met als voornaamste doel vermindering van de administratieve lastendruk,
- inspelen op overheidsbrede initiatieven als e-Government (ELO), public key infrastructure (PKI), stroomlijning basisgegevens (SBG), etc.

Naast het inhalen van achterstanden en vernieuwen spelen natuurlijk ook het onderhouden, up-to-date houden en waar nodig aanpassen van de huidige technische infrastructuur (hard- en software hulpmiddelen).

Zie voor dit onderdeel ook annex 4, investeringsplan.

ICT infrastructuur

De technische infrastructuur op het gebied van ICT is een van de strategische pijlers van het statistisch proces. De hoogste prioriteit hebben dan ook beschikbaarheid, continuïteit, beheersbaarheid en veiligheid die ten aanzien van de statistische processen geboden kunnen worden. Daarnaast dwingen zowel externe als interne invloeden tot aanpassingen van de technische infrastructuur. In dit spanningsveld is het noodzakelijk om op basis van een gedegen beleid, een duidelijke strategie én de gestelde randvoorwaarden te komen tot optimale oplossingen, waarin een evenwicht wordt gevonden tussen stabiliteit en ruimte voor innovatie.

Ook in 2003 is veel aandacht besteed aan de knelpunten in de productie als gevolg van een reorganiserend CBS en de renovatie van de ICT-infrastructuur (afbouw van het gebruik van verouderde hardware en software). Deze processen zijn nog niet afgerond en zullen dus ook in 2004 de nodige inzet vergen. Parallel aan deze renovatie zal ook in 2004 met kracht worden gewerkt aan een verdere uitwerking van de binnen het CBS vastgestelde strategische visie op het gebied van automatisering, zoals vastgelegd in de bijgestelde ICT Strategienota.

De beschikbaarheid en beheersbaarheid vergen een continu aanpassings- en verbeteringsproces in infrastructuur en werkwijze. In dat kader wordt voortdurend onderzoek verricht naar nieuwe apparatuur, programmatuur en verbetering van processen. In 2004 zal specifiek aandacht worden besteed aan de herziening van de implementatie van het ICT support- en beheerssysteem en aan uitbreiding van geavanceerde monitoring ten behoeve van systeem- en netwerkmanagement, op zowel het interne productienetwerk als de externe datacommunicatienetwerken. Deze ontwikkelingen zullen uiteindelijk leiden tot heldere en eenduidige performance-indicatoren die als basis zullen dienen voor sturing en verantwoording van de ICT-organisatie.

Implementatie Automatisering

De doelstelling van de taakgroep Implementatie Automatisering (TIA) is het op efficiënte en effectieve wijze invullen van de automatiseringsbehoefte van het CBS. De werkzaamheden worden uitgevoerd op basis van de automatiseringsjaarplannen van de divisies en staven, die door de divisie TNF beoordeeld en door het Directiebestuur vastgesteld worden. Voor de uitvoering van de werkzaamheden beschikt TIA over projectmanagers, architecten, testmanagers, softwareontwikkelaars, databasebeheerders en lokale beheerders. Om aan de hoge eisen te kunnen voldoen is continue professionalisering noodzakelijk. Voor 2004 gaat het om:

- *Professionalisering van de eigen organisatie:* inrichting en verdere professionalisering van een lijnorganisatie waarmee in 2004 ongeveer 175 automatiseerders worden aangestuurd en ingezet.
- *Professionalisering projectmanagement:* invullen van een gestandaardiseerde wijze van projectmanagement binnen het CBS. Bijzondere aandachtspunten hierbij zijn: projectmatig denken en werken, cultuur, projectmanagement instrumentaria (methode en hulpmiddelen) en omgevingsmanagement.
- *Herinrichting van applicatiebeheer:* n.a.v. de KPMG audit is aan het Directiebestuur voorgesteld om een noodvoorziening te treffen m.b.t. het change management bij de meest kritische statistiekprocessen, vooruitlopend op implementatie van breder opgezette, meer structurele maatregelen die in 2004 hun beslag zullen krijgen.
- *Invoering RUP:* invoering van een standaard methode (Rational Unified Proces) voor het beheersen van de volledige levenscyclus van informatiesystemen. De belangrijkste aspecten zijn: iteratief ontwikkelen, vroegtijdige afstemming van eisen en wensen met gebruikers, uniformering, standaardisatie, testen en applicatie beheer.
- *Gefaseerde invoering .NET:* In het kader van de ICT-strategie zal het CBS van de huidige standaard ontwikkelomgeving (VB6/SQLServer) naar de volgende generatie Microsoft tools (.NET) migreren. In 2004 zal daar een eerste aanzet voor worden gegeven.

R&D Informatica

Bij het toegepast informaticaonderzoek zijn er voor 2004 twee speerpunten benoemd:

- het verkennen van mogelijk kansrijke technieken en technologieën uit de informatica door middel van case studies en pilots en het beoordelen hiervan op bruikbaarheid voor de statistische processen van het CBS
- de stroomlijning en verbetering van de bestaande door CBS zelf ontwikkelde softwareproducten (met name Blaise en daaraan gerelateerde producten en StatLine).

Daarnaast wordt veel aandacht besteed aan de architectuur waaronder informatiesystemen ontwikkeld moeten worden, als belangrijke schakel tussen het statistisch proces en de onderliggende methodologie (doel) en de technologie van hardware en software (middel). Ten slotte wordt voor een aanzienlijk deel van de capaciteit vanuit een kennisrol geparticipeerd in projecten, die een hoge mate aan complexiteit, inhoudelijke innovatie en/of technische vernieuwing kennen.

4.2 Hoofdthema B.2: Organisatie

Kwaliteitszorg

In de afgelopen jaren heeft de kwaliteitszorg zich vooral geconcentreerd op het beschrijven van processen. Deze inspanningen waren grotendeels gericht op het voldoen aan de eisen van het Voorschrift Informatiebeveiliging Rijksoverheid (VIR). De statistische methodologie en systeemontwikkeling zijn primair ingezet bij de transformatie van statistische processen die nodig is om tot een efficiënter productieproces te komen en om beter aan te kunnen sluiten op de digitale wereld om ons heen. De tijd is nu rijp om stap voor stap tot een meer geïntegreerde aanpak te komen, waarin methodologie en kwaliteitszorg elkaar versterken.

Het kwaliteitszorgprogramma kent een gefaseerde aanpak, waarin via een geleidelijke weg van procesbeschrijving, procesmeting en processturing de kwaliteit van CBS producten expliciet kan worden verantwoord en geborgd. Er wordt bottom-up gewerkt: vanuit de bestaande processen naar, waar mogelijk, algemeen toepasbare kwaliteitsindicatoren en (meta-)concepten. Van de kant van de statistische methodologie wordt volgens het concept van de Total Survey Design (TSD) gewerkt aan een optimaal ontwerp van processen, waarin methoden in onderlinge samenhang naar hun effectiviteit worden vormgegeven en toegepast. Hier wordt topdown gewerkt: vanuit een abstract model van uniforme, statistische procesfasen naar concreet toepasbare bewerkingsprocessen ondersteund door generieke, flexibel inzetbare tools.

De meerwaarde van een combinatie van kwaliteitszorg en methodologie ligt in de sterke punten van beide benaderingen. Enerzijds maakt het beschrijven en meten van processen het mogelijk door gebruik van realistische procesinformatie de theoretisch gefundeerde modellen voor optimalisatie van het ontwerp toepasbaar te maken en in de praktijk te implementeren. Anderzijds geeft het beschrijven van het statistische proces in algemene, methodologisch verantwoorde termen een kader voor het ontwikkelen van uniforme en goed interpreteerbare kwaliteitsindicatoren.

De voor kwaliteitszorg beschikbare capaciteit is in 2003 vooral gestoken in het coachen en adviseren van de divisies en staven bij het beschrijven van de processen, alsmede het op zeer beperkte schaal uitvoeren van procesaudits. Het VIR zal eind 2003 geïmplementeerd zijn. Vervolgens wordt de beschikbare capaciteit ingezet op de volgende taken:

1. ondersteunen van het management bij implementatie van het INK managementmodel;
2. uitvoeren c.q. coördineren van proces- én productaudits;
3. toezicht op de naleving van de Wet Bescherming Persoonsgegevens

Door de verlaging van het aangevraagde budget tot €200.000 (waarvan €100.000 geoormerkt is binnen het centrale opleidingsbudget) zal de invulling van de eerste twee - voor het CBS nieuwe - activiteiten, slechts in beperkte mate plaatsvinden. Op basis van een door de Raad van Bestuur goed te keuren projectplan zal definitieve budgettoewijzing plaatsvinden.

Het CBS streeft naar het behalen van een INK verbetercertificaat in 2005. In 2004 wordt hiervoor een actieplan opgesteld, worden INK audits uitgevoerd, workshops gehouden en opleidingen gegeven.

Personeel

Reductie personeelsomvang- aangepaste personeelsvoorziening

Doelstelling 1

Het realiseren van uitstroom van ruim 100 medewerkers in de schalen 4 t/m 8 in de statistische divisies per 31-12-2004 (een gedeelte hiervan wordt al in 2003 gerealiseerd)

Activiteiten

Om deze doelstelling te realiseren worden de activiteiten die al in 2003 zijn gestart voortgezet. Dit betekent dat de herplaatsingorganisatie wordt voortgezet die reeds was opgericht voor de realisering van de herplaatsingen ingevolge Reo CBS 1999 en dat uitstroomprojecten en uitstroomtrajecten worden aangeboden. Personeelsleden van 55 jaar en ouder, die tot bepaalde doelgroepen behoren kunnen voor het eind van het jaar 2003 uitstromen. Voor de uitstroom in het jaar 2004 wordt een Sociaal Plan overeengekomen met het Departementaal Georganiseerd Overleg. Onderdeel van een dergelijk sociaal plan zal vermoedelijk zijn een uitstroommogelijkheid van personeelsleden van 57 jaar en ouder. Instroom van nieuw personeel is in 2004 slechts in zeer beperkte mate toegestaan.

In gang gezette doelmatigheidsprojecten, die uiteindelijk uit zullen moeten monden nieuwe vastgestelde formaties, vormen de basis voor te vervallen functies en soms voor nieuwe functies. Uiteraard wordt e.e.a. in de formatieboekhouding verwerkt zodat te vervallen functies niet opnieuw zullen worden bezet.

Kosten

Voor de vaste bezetting van de herplaatsingorganisatie zijn 3 vte nodig. Voor begeleidingstrajecten naar functies buiten het CBS is een bedrag geraamd van € 225.000. Hiervan heeft € 40.000 nog betrekking op uitstroom van personeelsleden van wie de functie is opgeheven in het kader van de reorganisatie 1999-2004. Het budget voor scholing en opleiding van medewerkers is € 2.645.000. Dit budget zal zeer gericht moeten worden ingezet om een bijdrage te leveren aan de invulling van de financiële taakstelling voor het jaar 2004. Er zal niet worden bezuinigd op het opleidingsbudget, maar de focus zal gericht zijn op de opleidingen en trainingen die direct bijdragen aan de erkende grote CBS-problemen en -projecten. Na aftrek van grote opleidingstrajecten bij TNF, het Nijenrode-programma voor taakgroepchefs, blijft er nog ongeveer € 250.000 euro beschikbaar voor individuele opleidingstrajecten die vooral in het teken zullen staan van employability. Voor het financieren van medewerkers die nog niet vertrokken zijn terwijl hun functie is vervallen, is een bedrag van één miljoen euro beschikbaar.

Toelichting:

Het CBS moet op basis van het regeerakkoord Balkenende I een bezuiniging van 4% realiseren in de jaren 2004, 2005 en 2006. Het gaat in totaal om 135 vte's, waarvan er 60 al op 1 januari 2004 gerealiseerd moeten zijn. Dit zijn 60 vte ter waarde van bezoldiging volgens BBRA schaal 8: de reductie (minder in de hogere schalen, meer in de lagere) moet uiteindelijk tot dit saldo uitkomen. Deze bezuinigingen worden gerealiseerd door het verbeteren van de doelmatigheid. In de jaren daarna komt daar een bezuiniging bovenop van 1% per jaar gedurende 6 jaar. Die bezuiniging wordt o.a. ingevuld met het project ongedeelde divisies. Als gevolg van herprioritering van het statistisch programma vervallen 211 functies voor het merendeel in de periode t/m het jaar 2008. Voor een deel komen daar andere functies voor terug. Ook als gevolg van het terugdringen van de primaire waarneming zullen functies verdwijnen.

Dit alles veroorzaakt een omvangrijke sociale problematiek vooral in de lagere schalen. Om gedwongen ontslagen zoveel mogelijk te voorkomen is gestart met een uitstroomprogramma, te beginnen met een aantal functiegroepen in de schalen 4 t/m 8 in de statistische divisies, herplaatsers en bovenformatieven. Uitstroom zal in de eerste plaats gebeuren op basis van vrijwilligheid. Medewerkers met een goede positie op de arbeidsmarkt worden gestimuleerd via een extern (begeleidings)traject, met een bonus zo snel mogelijk te vertrekken. Verder is in 2003 aan medewerkers van 55 jaar en ouder de mogelijkheid geboden via een individueel FPU-arrangement te vertrekken. Voor dat doel is beperkt budget beschikbaar. Iets meer dan 50 medewerkers zullen gebruik

maken van de mogelijkheid op deze wijze voor eind 2003 uit te stromen. Met de medewerkers of groepen medewerkers waar uitstroom moet worden gestimuleerd wordt apart gesproken. Indien de vrijwillige uitstroom onvoldoende slaagt om de bezuinigingen in te vullen, zullen - na overleg op basis van het sociaal plan - andere maatregelen moeten worden getroffen om de uitstroom te realiseren. In het uiterste geval kan gedwongen ontslag van personeelsleden onvermijdelijk worden. Reorganisaties teneinde de doelmatigheidsaankstellingen in te vullen, met daarbij de opbouw van nieuwe organisaties en herplaatsing van personeelsleden zullen veel energie van het lijnmanagement en de staven vragen.

In 2004 zal gewerkt moeten worden aan het invullen van de formatie en personeelsreductie, die op 1 januari 2005 moet zijn gerealiseerd. Voor de invulling van Balkenende I zijn dat 34 plaatsen. en voor de herprioritering 20.

Employability

Doelstelling 2

Vergroten van de inzetbaarheid door job rotation voor medewerkers die al langer dan 6 jaar dezelfde functie vervullen.

Activiteiten

Leidinggevend en voeren met de betrokken medewerkers gesprekken over de mogelijkheden van de betrokkenen binnen het CBS en daarbuiten. Het loopbaanadviescentrum ondersteunt hierbij.

Kosten

De vaste bezetting van het loopbaanadviescentrum kost 4 vte. Daarbovenop is een bedrag nodig van €142.620 voor inhuur van extra loopbaanadviseurs en andere materiele kosten als tests en licenties. Personeelsleden die voldoen aan de criteria voor mobiliteit komen in aanmerking voor een mobiliteitstoelage. Deze toelage is opgenomen in het budget van de divisies voor bewust belonen.

Doelstelling 3

Adequaat toegerust en blijvend inzetbaar management (alle lagen).

Activiteiten

In 2004 volgen alle taakgroepchefs een maatwerkopleiding aan de universiteit Nyenrode.

Kosten

De geschatte kosten zijn €700.000.

Arbeid en zorg

Doelstelling 4

Een daling van het ziekteverzuim met 1% naar een niveau dat als norm geldt voor de betrokken divisie.

Activiteiten

In 2004 zal opnieuw aandacht worden geschonken aan het terugdringen en het voorkomen van het ziekteverzuim. Op basis van de zgn. Verbaan-norm is voor elke divisie (op basis van de kenmerken van het personeelsbestand van die divisie) het maximale ziekteverzuim berekend. CPO geeft voorlichting over de wijze waarop het verzuim kan worden voorkomen en teruggedrongen.

Kosten

Voor de inhuur van externe medische bureaus voor reïntegratieprojecten is een bedrag van €100.000 opgenomen.

4.3 Hoofdthema B.3: Facilitaire activiteiten

Zie voor dit onderdeel ook annex 4, investeringsplan.

Doelstelling

Op peil houden van de facilitaire dienstverlening bij een sober programma.

Activiteiten

Het CBS moet in 2004 flink bezuinigen. Dit betekent een sober programma voor 2004. Voor de twee grootste kostenposten, het beheer van de gebouwen in Heerlen en Voorburg worden alleen de strikt noodzakelijke vervangingen uitgevoerd. Desondanks blijft de facilitaire dienstverlening in 2004 op peil. De onderstaande activiteiten worden uitgevoerd:

- Een deel van de couverteermachines wordt vervangen.
- Het aangeschafte document managementsysteem om documentaire informatievoorziening te digitaliseren wordt geïmplementeerd.
- De gevelinstallatie in Heerlen wordt vervangen.
- Een maandelijks managementrapportage verschijnt waarin over de stand van belangrijkste activiteiten wordt gerapporteerd ('Top 5'-rapportage).

4.4 Hoofdthema B.4: Beleidsondersteuning

Internationaal

Doelstelling 1

Het CBS richt zich op een efficiënte uitvoering van het Nederlandse voorzitterschap van de Raadwerkgroep Statistiek (tweede helft van 2004)

Activiteiten

Van 1 juli t/m 31 december bekleedt Nederland het voorzitterschap van de Europese Unie. Gedurende deze periode is het CBS voorzitter van de Raadwerkgroep Statistiek. Om het besluitvormingsproces efficiënt en effectief te laten verlopen neemt het CBS het initiatief bij het aanbrengen van prioriteiten in de wetgevingsdossiers. Daarnaast probeert het CBS de positie van de statistiek te versterken en een nadere invulling te geven aan de nieuwe horizontale raadswerkgroep voor de statistiek en de Lissabon strategie.

Kosten

Om de extra taken die het voorzitterschap met zich meebrengen te kunnen uitvoeren is voorzien in een tijdelijke uitbreiding van de formatie met 2 vte. De personele kosten bedragen € 90.883. Voor de materiële kosten is een bedrag van € 73.000 voorzien. MSP breidt ook tijdelijk met 1 vte voor dit doel uit.

Doelstelling 2

- Het CBS stelt zich ten doel te voldoen aan de tijdigheidvereisten voor productie van statistische gegevens, voortvloeiend uit de bestaande en in werking tredende verordeningen, besluiten e.d.
- Het CBS voldoet aan de statistische vereisten op het gebied van volledigheid en tijdigheid die voortvloeien uit het EFC-actieplan en de ECOFIN-rapportages inzake derde fase van de EMU.
- Het CBS committeert zich aan de afspraken die met Eurostat zijn gemaakt voor de versnelde en soms voorlopige levering van gegevens, die nodig zijn voor samenstellen van de Principle European Economic Indicators (PEEIs). De PEEI's zijn achttien economische kernindicatoren, die versneld voor de EU/EMU beschikbaar komen.

Activiteiten

CBS breed en in de divisies worden actieplannen opgesteld waarin trajecten zijn geformuleerd om aan de doelstellingen te kunnen voldoen.

Kosten

De kosten voor de uitvoering bedragen €686.390. Uitvoering is alleen mogelijk indien er additionele financiering aan de CBS begroting wordt toegewezen.

Doelstelling 3

Het ontwikkelen van een nieuwe internationale strategie

Activiteiten

Het CBS zal in 2004 na interne en externe consultatie een nieuwe internationale strategie vaststellen

Kosten

Er zijn geen extra kosten verbonden aan het realiseren van deze doelstelling

Planning en control

Doelstelling

In 2003 zijn het voormalige “statistische werkprogramma” en het “werkplan” geïntegreerd tot dit “jaarplan”. In 2004 wordt de presentatie en inhoud van het jaarplan verder vervolmaakt. Daarnaast wordt het planning- en controlproces verbeterd.

Activiteiten

- De activiteiten worden beter over het jaar verspreid waarbij het accent van de werkzaamheden voor de jaarplancyclus 2005 in hoofdzaak voor de vakantieperiode wordt gepland
- Het planning- en controlproces wordt vereenvoudigd door divisies te adviseren bij het reduceren van het aantal projecten en projectsoorten in de projectadministratie.
- Er wordt een handboek Planning & Control opgesteld

Juridische zaken

Doelstelling

Een ‘centrale bedrijfsjuridische staf’ levert de op grond van de ZBO wet noodzakelijke juridische expertise.

Activiteiten

De centrale bedrijfsjuridische staf ondersteunt onder andere bij het opleggen van bestuurlijke boetes en dwangsommen.

Kosten

De juridische staf bestaat uit 5 vte

4.5 Hoofdthema B.5: Communicatie

Doelstellingen

Het is uitermate belangrijk voor een organisatie dat haar doelgroepen een positief beeld van de organisatie hebben. Dit vormt dan ook het doel van alle communicatieactiviteiten bij het CBS. Deze zijn er op gericht om het imago van het nationaal statistisch bureau als leverancier van onbetwiste, samenhangende en actuele statistische informatie in stand te houden en uit te breiden. Verder streeft het CBS naar een zo groot mogelijk gebruik van de CBS informatie. De communicatieactiviteiten zijn gericht op verschillende (in- en externe) doelgroepen en er worden meerdere communicatiedisciplines onderscheiden om deze doelgroepen te bereiken. In deze paragraaf komen de verschillende communicatieactiviteiten aan de orde.

Activiteiten

Perscommunicatie

De media zijn een belangrijke schakel voor het CBS. Op geen andere manier bereikt het Bureau zo

snel een groot publiek. Door een actief persbeleid wordt een goede relatie met de pers opgebouwd. In 2004 wordt dan ook verder gewerkt aan een eenduidig en consequent persbeleid. Draaiboeken en procedures worden verbeterd en/of uitgewerkt. Om de relaties met de media verder uit te bouwen, worden medialijsten aangelegd, gedifferentieerd naar verschillende soorten redacties. Verder worden er weer journalistenbijeenkomsten georganiseerd over verschillende maatschappelijk relevante thema's. Ook zal meer informeel met de pers worden gesproken over het CBS en zijn producten.

Het woordvoerderbeleid wordt in 2004 verder geprofessionaliseerd. De eerste trainingen krijgen een vervolg en er worden voor de woordvoerders regelmatig bijeenkomsten georganiseerd om tot kennisoverdracht te komen.

Corporate communication

Voor het imago van een professionele en onafhankelijke organisatie als het CBS is het van belang om in het kader van corporate communicatie (communicatie over de gehele organisatie) eenheid uit te stralen. In 2004 wordt verder gewerkt aan een corporate communicatieplan. Dit plan omvat een analyse van de huidige situatie en van de interne en externe omgeving, geeft een beeld van de gewenste situatie en levert een plan van aanpak om tot de gewenste situatie te komen.

Arbeidsmarktcommunicatie

Arbeidsmarktcommunicatie omvat de communicatie met potentieel personeel en met personen en instellingen die voor de organisatie van belang zijn bij het aantrekken van goed personeel. Het imago van het CBS speelt uiteindelijk voor iedere sollicitant een belangrijke rol bij de overweging om te solliciteren. Het Bureau dient zich dan ook te profileren als een aantrekkelijke werkgever.

In 2004 wordt de arbeidsmarktcommunicatie verder geprofessionaliseerd. 'Look and feel' van de verschillende uitingen worden beter op elkaar afgestemd. Op lange termijn moet gerealiseerd worden dat het CBS als goede werkgever en als kennisinstituut wordt neergezet en dat het Bureau in contact treedt met geschikte kandidaten voor vacatures.

Berichtgevercommunicatie

Om respons van en begrip bij berichtgevers te verbeteren dient het CBS deze doelgroep op een professionele wijze te benaderen. Op dit moment communiceert het CBS vanuit verschillende hoeken met zijn berichtgevers. Er bestaat geen consistent beleid t.a.v. de berichtgevercommunicatie. Het is gewenst om deze doelgroep als Bureau op eenduidige en professionele wijze te benaderen. Zie ook paragraaf 3.7.

In 2004 wordt in overleg met de verschillende divisies/sectoren verder gewerkt aan consistent beleid en consistente boodschap. Dit moet resulteren in voorstellen en invoering van voorstellen in het kader van rappendstrategie en berichtgevercommunicatie.

Marketingcommunicatie

Het is voor het CBS van belang dat het zijn producten sterk in de markt zet. Dit bepaalt mede hoe de gemiddelde statistiekgebruiker tegen het Bureau aan kijkt. Een gedegen en professionele promotie van producten is een vereiste.

In 2004 wordt meer aandacht besteed aan de promotionele activiteiten rond bestaande en nieuwe producten van het CBS. Er wordt vooral gewerkt aan gerichte activiteiten richting verschillende doelgroepen waardoor het bereik, zowel voor papieren als elektronische uitingen, geïntensiveerd zal worden.

Visuele communicatie

Om eenduidig en consistent bij alle doelgroepen over te komen is een uniforme huisstijl voor alle uitingen noodzakelijk. De huisstijl van het CBS geeft richtlijnen en regels voor basiselementen in de communicatie en voor een aantal vastgestelde product- en promotievormen. Voor alle output en/of communicatiebehoefte worden passende concepten en vormen ontwikkeld die de CBS-identiteit ondersteunen en bijdragen tot een doeltreffende communicatie met de verschillende doelgroepen.

In 2004 wordt de huisstijl, indien vereist, verder aangescherpt en zal in het kader van de interne communicatie ook meer worden toegepast.

Interne communicatie

Voor het functioneren van het CBS als (een) geheel is het van belang dat de interne communicatie goed geregeld is. Interne communicatie is gekoppeld aan structuur en cultuur van de organisatie. Het is in feite een instrument van het management. Het omvat het beschikbaar maken, doorgeven en ontvangen van informatie tussen medewerkers van dezelfde organisatie.

In 2004 zal intranet uitgebouwd worden tot een professioneel intern communicatiemiddel. Het CBS-magazine Signaal wordt een bedrijfsorgaan dat 10 maal per jaar aan de CBS-medewerkers thuis wordt gestuurd.

Kosten

De activiteiten op het terrein van de communicatie zijn voor een groot deel verweven met de organisatie, daarom zijn hier alleen de kosten opgenomen van het organisatieonderdeel dat communicatie als kernactiviteit heeft (CBS-brede activiteiten, coördinatie, beleidsontwikkeling, etc.). Het gaat hierbij om 12,6 vte en een materieel budget van €305.000,-. Hiervan is €300.000,- externe communicatie bij MPC en €5.000,- voor kosten fotowerk .

5. Budget 2004

In voorliggende hoofdstukken is uiteengezet welke doelen zijn gesteld, welke activiteiten hiervoor zijn verricht en wat deze activiteiten kosten. Deze gegevens zijn ook ingevoerd in de projectadministratie en kunnen op basis daarvan naar verschillende inzichten worden gegroepeerd. In dit hoofdstuk wordt een samenvatting gegeven van de gebudgetteerde kosten naar kostensoort, divisie, thema en processoort en wordt een toelichting gegeven op afwijkingen ten opzichte van voorgaande jaren.

Het kostprijsmodel is een nieuw fenomeen binnen de CBS-bedrijfsvoering en wordt dit jaar voor het eerst volledig benut in de jaarplanning. Ontwikkelingen zullen nodig blijven en met u worden gecommuniceerd.

5.1 Exploitatieresultaat

Verklaring exploitatieresultaat

De tabel hierna geeft het budget aan voor 2004 zoals is geaccordeerd door het Directiebeeraad. Daarnaast zijn opgenomen de prognose over 2003 volgens baten en lastenstelsel en de realisatie over 2002.

Tabel 5.1: Exploitatieresultaten

<i>(x € 1.000)</i>	Voorlopig budget 2004	Prognose 2003	Realisatie 2002
Omzet EZ	158.683	170.364	161.955
Overige omzet	7.790	12.138	11.577
TOTAAL BATEN	166.473	182.502	173.532
Personele lasten	125.559	137.013	126.887
Overige bedrijfslasten	41.066	47.089	45.592
TOTAAL LASTEN	166.625	183.902	172.480
EXPLOITATIERESULTAAT	-152	-1.400	1.052

Toelichting

Baten

Onder de omzet van EZ is opgenomen de in 2004 te ontvangen gelden ten behoeve van de uitvoering van het werkprogramma. De eenmalige bijdrage die zal worden ontvangen voor ICT intensiveringen in komende jaren, totaal €21,6 miljoen, wordt verwerkt in de openingsbalans en is niet meegenomen in de omzet.

De overige omzet zal in 2004 naar verwachting circa €4,4 miljoen teruglopen ten opzichte van de prognose voor 2003. Dit is met name het gevolg van:

- het wegvallen omzet OVG voor €1,6 miljoen, en
- het wegvallen van opdrachten van andere departementen en
- het wegvallen van een belangrijk deel van de Eurostat opdrachten, het terugvallen van de verkopen door het verminderen van het aantal publicaties.

Netto betekent deze teruggang na verrekening van de wegvallende kosten, een dekkingsverlies van ruim €1 mln..

Lasten

De verwachte personele lasten voor 2004 zijn €11,5 miljoen lager dan de prognose over 2003. Dit wordt veroorzaakt doordat in de prognose voor 2003 €9 miljoen is verantwoord voor de diverse uitstroomregelingen. De personele lasten zullen in 2004 ook dalen door de in 2003 getroffen uitstroommaatregelen. Daarnaast is besloten de vacaturekorting te verhogen van 1% naar 2%. Doordat vacatures langer aangehouden dienen te worden dalen de personeelskosten verder.

In de personele lasten voor 2004 is een reservering opgenomen van €3 miljoen voor de financiering van de ook in 2004 plaatsvindende uitstroom.

De daling van de overige bedrijfslasten wordt veroorzaakt doordat in 2003 kosten worden gemaakt voor de realisatie van de REO-doelstellingen, de ZBO-vorming en het wegwerken van achterstanden in de ICT in het kader van de toekomstbegroting. Daarnaast dalen de overige bedrijfslasten als gevolg van de terugloop van de overige omzet.

Exploitatieresultaat

Het CBS streeft naar een exploitatieresultaat van nihil. Na besluitvorming via de budgethouders resteert nog slechts een exploitatietekort van bijna €0,2 miljoen.

De in 2003 opgenomen kosten voor uitstroomverplichtingen bedragen €9 miljoen, waarvan naar verwachting €6,4 wordt betaald in 2003 (ten tijde van dit schrijven zijn de bedragen nog in beweging). Voor het resterende bedrag van €2,6 miljoen zal nog dekking moeten worden gevonden. Deze kosten maken onderdeel uit van de openingsbalans van het CBS. Met EZ wordt overlegd over ons voornemen deze kosten voor een belangrijk deel te dekken uit de REO-budgetten die in 1999 beschikbaar zijn gesteld. Een belangrijk deel van de uitstroom in 2003 is nog te relateren aan deze REO.

5.2 Efficiency

Kostenverdeling per divisie

Onderstaande tabel geeft de totale kosten van de divisies weer over de verslagperiode, gebaseerd op de kosten zoals zijn opgenomen in de projectadministratie (PA). Daarnaast wordt deze aangesloten met de in tabel 5.1 opgenomen kosten.

Tabel 5.2: Totale kosten per divisie volgens de projectadministratie

(x € 1.000)	Budget 2004	Budget 2003	Realisatie 2002
SRS	30.515	34.743	31.035
BES	42.126	41.704	45.192
MSP	25.425	24.057	24.737
TNF	29.049	29.632	46.567
CBV	3.586	3.987	4.769
CPO	12.770	12.297	11.493
CFB	23.111	23.322	66
CBO	10	11.210	2.221
Kosten volgens PA	166.592	180.952	166.080
Door te voeren correcties in PA voor 2004 CBO	5.990	-	-
Door te voeren correcties in PA SRS	- 3.300	-	-
Overige door te voeren correcties in PA	486	-	-
Dekking overige personeelskosten	- 3.143	-	-
Verschillen tussen PA en grootboek	-	2.950	6.400
Totale kosten (zie tabel 5.1)	166.625	183.902	172.480

Toelichting

Verschillen tussen PA en grootboek

In 2002 is voor €6,4 miljoen aan kosten wel verantwoord in het grootboek, maar niet meegenomen in de PA. Oorzaak is dat niet alle uitgaven in het grootboek toegerekend zijn aan projecten en daardoor niet in de PA worden verantwoord. Daarnaast kan een stuk van het verschil verklaard worden door in de PA gehanteerde (voorcalculatorische) tarieven die kunnen afwijken van de werkelijke kosten.

Voor 2003 wordt het verschil tussen het budget en grootboek voor een belangrijk deel verklaard doordat de projectbudgetten van SRS nog naar beneden bijgesteld zullen worden.

De voor 2004 ingevoerde projectbudgetten bedragen € 166,6 miljoen. De aansluiting op de in paragraaf 5.1 gepresenteerde kosten is nog aan bewerking onderhevig. CBO heeft nog nauwelijks projectbudgetten ingevoerd in de projectadministratie. Daarnaast dient een aantal, in het kader van de jaarplanronde genomen besluiten nog te worden verwerkt in de projectadministratie. Tot slot is in de projectadministratie rekening gehouden met een opslag voor overige personeelskosten van de divisies waarvoor ze geen budget ontvangen, ook die moeten nog worden gecorrigeerd. Als deze schuivende panelen zijn vastgezet (uiterlijk in december) dan zal dat beeld in de eerste rapportage over 2004 worden gepresenteerd.

Het verschil tussen de kosten volgens de projectadministratie en het exploitatieoverzicht is relevant voor het inzicht in de kosten per hoofdproces en hoofdthema. Met deze verschillen tussen de projectadministratie en het grootboek is immers bij de berekening van de kosten per hoofdproces en hoofdthema geen rekening gehouden.

Verschillen tussen de jaren

De projectbudgetten voor 2004 en 2003 van TNF en CFB wijken aanzienlijk af van de in de projectadministratie opgenomen kosten voor 2002. Dit wordt veroorzaakt doordat TNF en CFB tot en met 2002 tot één divisie vormden en vanaf 2003 zijn gesplitst.

Het kostenverloop van CBO laat tussen de jaren grote verschillen zien. In 2002 is in de projectadministratie €2,2 miljoen aan kosten verantwoord. In 2003 nemen de kosten toe als gevolg van de uitstroomregeling (circa € 7 miljoen). Ook in 2004 is € 3 miljoen gereserveerd voor de financiering van sociale problematiek, het duaal carrière systeem en het functiehuis.

Integrale kosten hoofdprocessen CBS

Onderstaand worden voor elk van de 5 hoofdprocessen van het CBS de verwachte integrale kosten weergegeven voor 2004 en 2003.

Tabel 5.3 Integrale kosten naar hoofdproces

(x € 1.000)	Budget 2004	Budget 2003
Waarneming	10.272	10.276
Verwerking	14.693	15.782
Analyse	51.616	54.595
Publicatie	5.733	6.793
Ondersteuning	80.579	85.731
Indirect/Geen GP-koppeling	3.699	7.775
Totaal projectadministratie	166.592	180.952

Toelichting

De toerekening van de kosten naar de 5 hoofdprocessen is gebaseerd op de projectbudgetten in de PA. In de PA wordt op projectniveau een koppeling gemaakt tussen de verwachte projectkosten en de hoofdprocessen. In 2002 is een aanvang gemaakt met het aanbrengen van deze koppelingen, waardoor de kwaliteit van deze koppelingen voor 2002 niet hoog is geweest. De projectadministratie geeft dus

over 2002 nog onvoldoende informatie per hoofdproces. De kolom realisatie 2002 is niet opgenomen wegens ontbrekende informatieve waarde.

Aangezien de projectbudgetten van CBO nog ontbreken en daarnaast nog een aantal aanpassingen in de PA moeten worden verwerkt zal het beeld nog veranderen. Vrijwel alle kosten van CBO vallen onder het proces ondersteuning.

Een vergelijking van de kosten per hoofdproces voor 2004 met 2003 is moeilijk door verschillende oorzaken die zich nauwelijks laten kwantificeren. Ook hier is sprake van een hogere kwaliteit van de inhoud van de PA in 2004 dan die van 2003. Ten eerste stijgen de kosten per primair proces in 2004 ten opzichte van 2003, aangezien in 2004 meer projecten een koppeling hebben met een generaal project (en daarmee met een processoort). Ten tweede zijn in 2004 de bezuinigingstaakstellingen verwerkt. Tot slot zijn de ondersteunende projecten van TNF voor 2004 vooralsnog anders behandeld dan in 2003. Aangezien de planning van de inzet van de medewerkers van TMO (ontwikkelcapaciteit en automatisering ten tijde van de opstelling van deze cijfers nog niet vaststaat, zijn deze kosten (circa € 2,8 miljoen) voor 2004 gerubriceerd als ondersteuning. Zodra de planning een meer vaststaande vorm krijgt en de projectadministratie wordt verfijnd kunnen deze kosten pas aan de juiste processen worden toegerekend. Ook dit zal weergegeven worden in de eerste rapportage over 2004.

Nominaal gezien laten de kosten van het primaire proces analyse de belangrijkste daling (€3 miljoen) zien ten opzichte van 2003. De daling wordt, naast bovenstaande redenen, verklaard door het project het "Internationale handel en diensten". In 2003 was dit nog een ontwikkelproject, waarvoor BES € 1,1 miljoen meer had gebudgetteerd dan opgenomen voor 2004.

De processoort ondersteuning laat t.o.v. 2003 een (voorlopige) daling van €5,1 miljoen zien van de kosten. Dit wordt voor een belangrijk deel verklaard door de nog te budgetteren projecten van CBO (circa €6 miljoen).

Direct toe te rekenen kosten verdeeld naar hoofdthema

Onderstaand worden voor elk van de hoofdthema's van het CBS de direct toe te rekenen gebudgetteerde kosten weergegeven voor 2004, 2003 en de realisatie van 2002. Daarna wordt een toelichting gegeven op de afwijkingen.

Tabel 5.4 Gebudgetteerde kosten naar hoofdthema's

(x € 1.000)	Budget 2004	Budget 2003	Realisatie 2002
Thema A.1	24.283	26.579	17.786
Thema A.2	19.277	23.978	25.402
Thema A.3	4.708	5.470	6.440
Thema A.4	20.397	19.815	16.854
Thema A.5	2.449	2.775	2.655
Thema A.6	1.361	1.982	1.613
Thema A.7	20.022	17.907	19.777
Subtotaal Thema A	92.497	98.506	90.527
Thema B.1	25.575	24.302	24.263
Thema B.2	18.098	24.364	19.489
Thema B.3	23.487	23.744	25.317
Thema B.4	3.299	4.144	2.715
Thema B.5	1.021	1.034	1.345
Thema B.6	0	13	21
Subtotaal Thema B	71.480	77.601	73.150
Indirect	2.615	4.845	2.403
Totaal	166.592	180.952	166.080

Toelichting

Het totaal 2004 van € 166,6 miljoen wijkt € 4,9 miljoen af van het totaal uit bijlage 4 (€ 161,7 miljoen). € 3,7 miljoen wordt verklaard door indirecte projecten en projecten die wel zijn gekoppeld aan een thema, maar niet aan een generaal project (zie tabel 5.3). Het restant van € 1,2 miljoen wordt verklaard doordat de projectgegevens van enkele projecten niet juist zijn opgenomen in de projectadministratie. Pas na controle en correctie van de projectgegevens kunnen bijlage 4 en tabel 5.4 op elkaar worden aangesloten.

De kosten van thema A.1 “Mensen en hun activiteiten” zullen nog stijgen door de toerekening van kosten van de inzet van medewerkers van TNF, zodra de planning vaststaat (schatting € 0,5 miljoen) en de kosten van enkele CBO projecten, nadat deze zijn ingevoerd in de projectadministratie (schatting € 0,7 miljoen). De daling die resteert, wordt verklaard door herinrichting van de generale projecten bij SRS.

De kosten van thema A.2 “Het bedrijfsleven” zullen nog stijgen zodra de inzet van de TMO-medewerkers bekend is en wordt toegerekend aan subprojecten (€ 2,3 miljoen).

Door onder meer (de voorbereiding van) de aanscherping van het vervolgingsbeleid en de invoering van een CBS-breed Contact Center stijgen de kosten van thema A.7 “Overige statistische activiteiten”.

De weergegeven daling van de kosten voor thema B.2 “Organisatie” ten opzichte van 2003 zal na toedeling van de CBO kosten te niet worden gedaan.

Het thema B.4 “Beleidsondersteuning” geeft nog geen juist beeld van de geplande kosten voor 2004, aangezien de kosten van CBO hierin nog niet zijn opgenomen. De kosten van dit thema nemen naar verwachting met € 0,6 miljoen toe, aangezien MSP een deel van zijn uren met ingang van 2004 hierop zal verantwoorden, terwijl dit voorheen als indirecte uren werd verantwoord.

De verwachte kosten voor indirect zijn voor 2004 lager gebudgetteerd omdat voor 2003 blijkt dat de realisatie van materiele kosten op indirecte projecten aanzienlijk lager uitkomt dan het budget 2003.

Overzicht van annexen (bijlagen)

<i>Annex bij tekst</i>	<i>Bijlagenummer voor CBS-interne doeleinden</i>	<i>Omschrijving annex/bijlage</i>
1a	1a	Schematisch overzicht relatie speerpunten en posterioriteiten uit MJP met statistische thema's
1b	1b	Relatie speerpunten en posterioriteiten uit MJP en generale projecten die in 2004 aandacht besteden aan de speerpunten en posterioriteiten
2a	4a	Samenvatting activiteitenoverzicht van alle generale projecten
2b	4b	Uitgebreid activiteitenoverzicht van alle generale projecten
3a	5a	Planning papieren publicaties 2004
3b	5b	Planning StatLine publicaties 2004
4	13	Investeringsplan